Národní ústav pro vzdělávání
školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Absolventi středních škol a trh práce

Odvětví:

GASTRONOMIE

Mgr. Pavla Chomová
Mgr. Gabriela Doležalová
Ing. Jana Trhlíková
Ing. Jiří Vojtěch
a kolektiv autorů

Praha 2014

Obsah

1. Úvodní slovo 3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol 4
   2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura 4
   2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura 7
   2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích 9
   2.4 Přehled oborů vzdělání 11
   2.5 Přehled středních škol 12
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce 13
   3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání 13
   3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání 16
   3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích 16
4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy 17
   4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy 17
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů 20
   5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání 20
   5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání 21
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru 23
   6.1 Uplatnění absolventů v oboru 23
   6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru 24
   6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů 26
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol 27
   7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů 27
   7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů 31
   7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce 33
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU 34
   8.1 Zaměstnanost podle odvětví 34
   8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin 35
9. Závěr 37

Absolventi středních škol a trh práce – odvětví GASTRONOMIE
Mgr. Pavla Chomová, Mgr. Gabriela Doležalová, Ing. Jana Trhlíková, Ing. Jiří Vojtěch a kolektiv autorů
Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
© NÚV 2014

Korektura: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých časových intervalech jsou zjišťovány také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi zpracovanými informacemi nechybějí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály zaměřené na zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Řada jednání a rozhodování v odborném školství ale probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v kterých jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví GASTRONOMIE.** Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro další odvětví: strojírenství, elektrotechniku, stavebnictví, zemědělství, ekonomiku, obchod a služby.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů v gastronomii a hotelnictví, členům oborových skupin a sektorových rad pro gastronomickou oblast ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílejí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu do ní není možné zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné volně vyhledat, a to především v **I**nformačním **S**ystému o uplatnění **A**bsolventů škol na trhu práce (**ISA**) na **www.infoabsolvent.cz**.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vycházejí z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura

V roce 2013 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia) 91,9 tisíc absolventů, což je o 4,9 tisíc méně než v roce předchozím. Za poslední 4 roky se jejich počet snížil dokonce o 10,5 %. Navíc vzhledem k výraznému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol v posledních čtyřech letech z důvodu demografického poklesu je nutno i v dalších letech počítat s dalším propadem celkového počtu absolventů středních škol.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2013 zhruba **27 %** absolventů **s výučním listem (kategorie E a H), 5,5 %** absolventů **s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0), 42 %** absolventů klasických **maturitních oborů (kategorie M) a 25 %** absolventů **gymnaziálních oborů (kategorie K)**.

► Skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus

Absolventi oboru skupiny **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** tvořili v roce 2013 s počtem 8,8 tisíc přibližně **9,5 % ze všech absolventů** středních škol (bez nástavbového studia). Patří tedy **po gymnáziích a ekonomických oborech** mezi **třetí nejvíce zastoupenou skupinu oborů vzdělání mezi absolventy středních škol**.

Počet absolventů gastronomických oborů dlouhodobě klesá, mezi lety 2010 a 2013 se snížil z 9,9 a 8,8 tisíc. Hlavním důvodem je **nepříznivý demografický vývoj**, neboť klesá i počet absolventů celkově. Proto je vhodnější sledovat spíše trend vývoje podílu absolventů gastronomických oborů na počtu absolventů středních škol (bez nástavbového studia) celkem. V roce 2002 ukončilo některý gastronomický obor na střední škole 10,3 % absolventů, do roku 2007 tento podíl klesl na 9,6 %. Od tohoto roku až po současnost se **podíl absolventů gastronomických oborů** na středních školách (bez nástaveb) **pohybuje na stejné úrovni, mezi 9,5 až 9,7 %**. To znamená, že pokles absolventů gastronomických oborů téměř kopíruje intenzitu poklesu počtu absolventů celkem.

Podíl dívek mezi absolventy gastronomických oborů vzdělání středních škol (bez nástaveb) činil v roce 2013 **61 %**. Z 8,8 tisíc absolventů gastronomických oborů vzdělání v roce 2013 jich **57 %** (5 tisíc) tvořili **absolventi s výučním listem** (kategorie E a H), **5 %** (tj. 400) **absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) a zbylých **38 %** (3,3 tisíce) představovali **absolventi** klasických **odborných maturitních oborů** (kategorie M).

V jednotlivých kategoriích je však vývoj počtu absolventů rozdílný. Podrobné údaje o počtech a podílech absolventů a jejich vývoji obsahují tabulka 2.1 a obrázky 2.1 a 2.2.

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání[1]

Absolventi - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 65	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše		**Sk. 65**	Vše
2002	9 122	44 483	251	6 792	2 327	42 428	18 527	11 700	*113 120*
2007	7 712	35 822	394	6 933	2 839	46 511	24 193	10 945	*114 112*
2010	6 143	27 449	495	7 241	3 286	43 363	24 198	9 924	*102 709*
2011	6 164	27 791	324	5 811	3 069	40 461	23 862	9 557	*98 455*
2012	5 799	27 243	297	5 506	3 098	39 590	23 888	9 194	*96 813*
2013	4 999	24 592	406	5 070	3 346	38 969	22 686	8 751	*91 884*
změna 10-13 (%)	-18,6%	-10,4%	-18,0%	-30,0%	1,8%	-10,1%	-6,2%	-11,8%	-10,5%

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

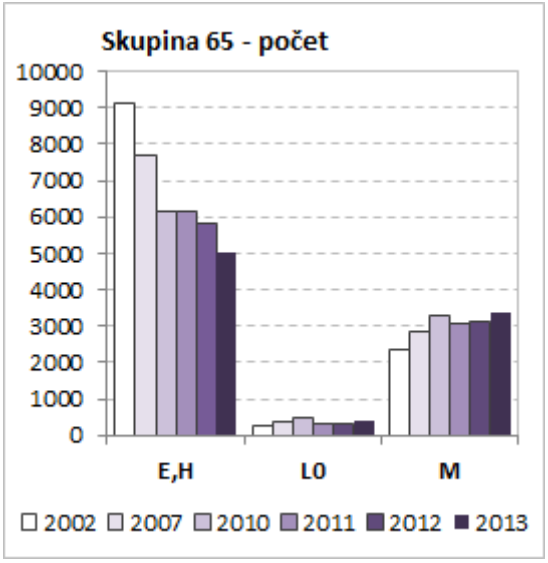

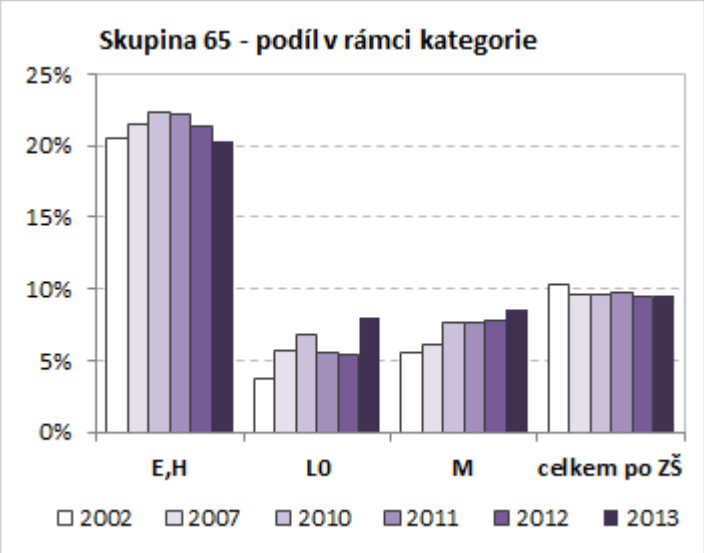

Největší podíl absolventů gastronomických oborů ve středním vzdělávání končí obory **středního vzdělání s výučním listem**, tedy z kategorie E a H. V případě této kategorie ve skupině **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** počet absolventů dlouhodobě klesá, například mezi lety 2010 a 2013 o téměř 19 %, zatímco vyučených absolventů celkem ubylo za stejné období o 10 %. Jak se tedy vyvíjelo zastoupení absolventů gastronomických oborů v kategorii středního vzdělání s výučním listem? Před rokem 2010 se **podíl absolventů gastronomických oborů s výučním listem** na celkovém počtu vyučených absolventů mírně zvyšoval z 20,5 % v roce 2002 na 22,4 % v roce 2010, od tohoto roku se však jejich podíl zase snížil na **20,3 %** v roce 2013. To znamená, že **každý pátý absolvent s výučním listem končí v oboru skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**. Podobné zastoupení mají mezi absolventy s výučním listem jen strojírenské obory vzdělání.

---

[1] *V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2010 a 2013, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 4 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002 a 2007.*

Počet absolventů kategorie L0, tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik, v posledních čtyřech letech poklesl o 30 %. Počet absolventů **gastronomických oborů kategorie L0**, dlouhodobě spíše kolísá mezi hodnotami 300 až 500. V roce 2013 úspěšně končilo 406, což představuje **8 %** ze všech absolventů kategorie L0, přitom ještě v předchozím roce to bylo 300 absolventů a podíl 5,4 %.

Celkový počet absolventů klasických 4letých maturitních oborů kategorie M dlouhodobě klesá, mezi lety 2010 a 2013 se jednalo o snížení o 10 %. Zcela jiný trend však lze vysledovat u absolventů **gastronomických oborů kategorie M**. Jejich počet dlouhodobě pozvolna roste, v roce 2013 dosáhl 3,3 tisíc oproti 2,3 tisícům v roce 2002. Tento trend dokazuje i **rostoucí podíl** absolventů gastronomických oborů v rámci kategorie M. Toto zastoupení se zvýšilo ze 7,6 % v roce 2010 na **8,6 % v roce 2013**. To odpovídá **třetímu nejvyššímu zastoupení** gastronomické skupiny oborů mezi absolventy v rámci kategorie M (vyšší podíl absolventů mají jen ekonomické obory a lycea).

Zatímco se počet i podíl absolventů gastronomických oborů s výučním listem poslední 4 roky snižuje, absolventů maturitních gastronomických oborů naopak přibývá. V rámci skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus tedy v minulosti došlo k přesunu části absolventů z nižšího stupně vzdělání do vyššího (z vyučení do maturitního vzdělávání).

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
Rok	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 65	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše
2002	493	6 316	107	3 459	581	6 572	30	643
2007	677	8 142	266	5 889	504	5 310	6	923
2010	571	6 252	187	5 558	359	4 663	6	1 689
2011	314	4 412	106	4 554	377	4 657	46	1 753
2012	284	3 682	69	4 049	314	4 935	37	1 672
2013	267	3 238	88	3 425	397	4 819	62	1 618
2013 (%)	8,2%	-	2,6%	-	8,2%	-	3,8%	-

Počet absolventů **nástavbového studia** celkem v posledních čtyřech letech klesá, hlavně v případě denní formy vzdělání. Ubývá také absolventů gastronomických nástavbových oborů, kteří v roce 2013 tvořili 8,2 % absolventů nástaveb v denní a 2,6 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2013 tak dosáhl počet absolventů nástavbového studia v oblasti gastronomie, hotelnictví a turismu 355 absolventů. Přesto se jedná spolu se strojírenskými a elektrotechnickými obory o početněji zastoupenou skupinu oborů nástaveb. Mezi nástavbami totiž jednoznačně dominuje 70% zastoupení skupiny oborů zaměřené na podnikání a ekonomiku.

Vyšší odborné vzdělání v roce 2013 ukončilo 459 absolventů **gastronomických oborů** (bez rozlišení formy vzdělání), což odpovídá přibližně 7 % všech absolventů vyšších odborných škol. Na vyšších odborných školách jsou obory zaměřené na gastronomii a turismus zastoupeny jako **čtvrtá nejpočetnější skupina oborů vzdělání** (po zdravotnických, ekonomických a pedagogických oborech). Počet absolventů gastronomických oborů vzdělání vyšších odborných škol v posledních 4 letech mírně kolísá, ale výrazněji neklesá. Spíše se pozvolna zvyšuje podíl těch, kteří absolvují jinou než denní formu vzdělání.

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i na oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2013/14 tak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 101 258 žáků.

V posledních 3 letech (2010 – 2013) tedy došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 10,5 %. Nejméně za poslední 3 roky poklesl počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů (o 3,0 %), nejvíce pak do odborných maturitních oborů vzdělání (o 19 % u kategorie L0 a o 13 % u kategorie M). Počet žáků vstupujících do oborů s výučním listem se pak od roku 2010 snížil o 10 % (z 35,1 tisíc na 31,5 tisíc nově přijatých žáků).

► Skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupině oborů **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**? Počet nově přijatých žáků v gastronomických oborech také dlouhodobě pomalu klesá. Od roku 2010 se jejich počet snížil o 19 % na 10,4 tisíc v roce 2013, zatímco nově přijatých žáků celkem ubylo o 10,5 %. **Podíl nově přijatých žáků do gastronomických oborů** navazujících přímo na základní školu se tedy v posledních letech také snížil, z 11,3 % v roce 2010 na **10,3 % v roce 2013**. Dlouhodobě skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus vedla v zastoupení nově přijatých žáků, v roce 2013 ji předstihly strojírenské obory, do kterých bylo přijato 10,7 % žáků. I tak mají gastronomické obory vysoké zastoupení nově přijatých žáků po základní škole.

Tab. 2.3: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci - denní forma vzdělávání									
Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 65	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše		**Sk. 65**	Vše
2002	11 543	52 508	497	8 817	3 234	53 003	25 308	15 274	*141 239*
2007	10 207	42 093	738	10 110	4 065	55 185	25 845	15 010	*134 114*
2010	8 123	35 123	921	8 002	3 791	46 156	22 859	12 835	*113 150*
2011	7 565	33 876	866	7 186	3 587	42 651	22 361	12 018	*107 081*
2012	7 328	33 202	666	6 406	3 493	40 022	22 811	11 487	*103 419*
2013	6 420	31 566	593	6 486	3 373	40 060	22 175	10 386	*101 258*
změna 10-13 (%)	-21,0%	-10,1%	-35,6%	-18,9%	-11,0%	-13,2%	-3,0%	-19,1%	-10,5%

Z 10,4 tisíc nově přijatých žáků do gastronomických oborů vzdělání v roce 2013 jich **62 %** (6,4 tisíc) bylo přijato do **gastronomických oborů s výučním listem** (kategorie E a H), **6 %** (0,6 tisíc) pak do **gastronomických oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) a **32 %** (3,4 tisíc) představovali **nově** přijatí do **gastronomických maturitních oborů kategorie M**.

Do **gastronomických oborů s výučním listem** bylo v roce 2013 **přijato** přibližně **6,4 tisíc žáků**, což odpovídá podílu **20,3 %** nově přijatých žáků do učebních oborů. To znamená, že každý pátý nově přijatý žák v učebních oborech nastoupí do některého z gastronomických oborů (převážně tedy do oboru **Kuchař-číšník**). Společně se skupinou oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba se jedná **o největší zastoupení mezi nově přijatými žáky ve výučních oborech**. Počet i podíl nově přijatých žáků do gastronomických oborů s výučním listem **dlouhodobě klesá**. Počet nově přijatých žáků do gastronomických oborů s výučním listem klesl za poslední 4 roky o 21 %, jejich zastoupení mezi nově přijatými žáky v oborech s výučním listem se pak za stejné období snížilo z 23,1 % na 20,3 %. Projevuje se tedy mírné odklonění zájmu žáků základních škol od těchto oborů.

Podobný trend lze vidět i v případě nově přijatých žáků do **gastronomických oborů s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0) – tedy do oboru **Gastronomie**. Od roku 2010 ubylo nově přijatých žáků do gastronomických oborů v kategorii L0 o 36 %, zatímco snížení počtu nově přijatých žáků do této kategorie celkem dosáhlo 19 %. To znamená, že postupně klesal i **podíl nově přijatých žáků do gastronomických oborů v kategorii L0** z 11,5 % v roce 2010 na **9,1 %** v roce 2013.

Počet nově přijatých žáků do **gastronomických oborů kategorie M** (tedy do oborů **Hotelnictví** a **Cestovní ruch**) se v posledních čtyřech letech také snížil, a to o 11 %, mírně rychlejším tempem však klesal také počet nově přijatých žáků do oborů kategorie M celkově (pokles o 13 %). Proto se v posledních 4 letech zastoupení nově přijatých žáků v gastronomických oborech kategorie M velmi pomalu zvyšuje či spíše kolísá, v roce 2013 dosáhlo hodnoty **8,4 %.**

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích *(denní forma)*

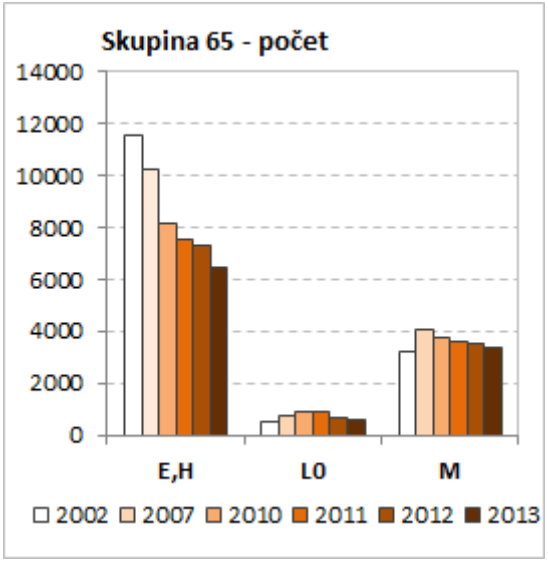

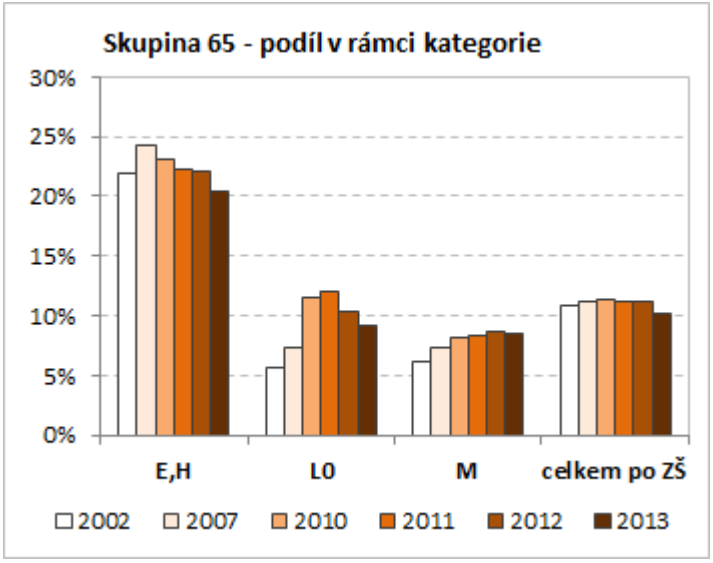

Podíl žáků vstupujících do gastronomických oborů s výučním listem nebo s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0) **tedy poslední čtyři roky dlouhodobě klesá, u maturitních oborů pak spíše nepatrně roste. Vzhledem k vysokému zastoupení nově**

přijatých žáků do gastronomických oborů celkově je však trend snižování podílu nově přijatých žáků v této skupině spíše žádoucí. Podrobnější údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.3 a obr. 2.3 a 2.4.

V případě nástavbového studia dochází dlouhodobě ke snižování počtu nově přijatých žáků. **Nově přijatí žáci gastronomických oborů** tvoří ze všech nově přijatých 7,7 % v denní a 2,8 % v jiné než denní formě vzdělání. V roce 2013 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia v gastronomii, hotelnictví a turismu hodnoty 708 žáků.

Na **vyšší odborné školy** bylo v roce 2013 přijato do gastronomických oborů 737 žáků, přibližně 84 % jich studuje v denní formě vzdělání. Gastronomické obory jsou mezi nově přijatými žáky na vyšších odborných školách zastoupeny v 7,2 % případů u denní formy vzdělání a v 3,6 % u jiných forem vzdělání.

Tab. 2.4: Vývoj počtu žáků nově přijatých od oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci do 1.r.	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše
2002	1018	11 412	507	8 673	911	10 709	20	2 024
2007	1018	11 406	429	11 005	705	8 786	83	3 189
2010	837	10 609	340	10 519	741	9 414	71	3 424
2011	706	9 174	192	7 514	602	8 464	119	3 316
2012	567	7 791	142	6 148	632	8 706	79	3 260
2013	542	7 036	166	6 006	619	8 548	118	3 257
2013 (%)	7,7%	-	2,8%	-	7,2%	-	3,6%	-

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete pak v publikaci:

VOJTĚCH, J., PATEROVÁ, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2013/14.* Praha: NÚV, 2014. 47 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-87).

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.5 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích a v oborech skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus v roce 2013, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků gastronomických oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

Tab. 2.5: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2013 v krajích *(denní forma)*

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 65	Vše	**Sk. 65**	Vše	**Sk. 65**	Vše		**Sk. 65**	Vše
Hl. m. Praha	595	2 413	157	793	631	5 887	3 848	1 383	13 080
Středočeský kraj	675	3 163	28	454	273	3 530	2 049	976	9 296
Jihočeský kraj	410	2 059	28	416	149	2 651	1 333	587	6 497
Plzeňský kraj	377	1 709	61	354	80	2 070	939	518	5 094
Karlovarský kraj	410	1 155	23	159	86	990	533	519	2 848
Ústecký kraj	562	3 079	72	443	280	3 440	1 454	914	8 523
Liberecký kraj	302	1 496	27	153	129	1 614	719	458	4 020
Královéhradecký kraj	356	1 811	21	268	171	2 531	1 175	548	5 844
Pardubický kraj	314	1 705	37	367	151	1 942	1 105	502	5 155
Kraj Vysočina	291	1 614	0	322	174	1 982	1 073	465	5 054
Jihomoravský kraj	626	3 337	11	814	403	4 166	2 662	1 040	11 095
Olomoucký kraj	370	2 213	53	520	165	2 385	1 383	588	6 580
Zlínský kraj	317	1 644	45	545	167	2 176	1 390	529	5 785
Moravskoslezský kraj	815	4 168	30	878	514	4 696	2 512	1 359	12 387
ČR	6 420	31 566	593	6 486	3 373	40 060	22 175	10 386	101 258

V roce 2013 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 10 386 žáků gastronomických oborů, což představuje 10,3 % všech nově přijatých žáků. Téměř ve všech krajích se podíl nově přijatých žáků do gastronomických oborů po ZŠ pohybuje mezi 8,9 % (v Olomouckém kraji) a 11,4 % (v Libereckém kraji), pouze v Karlovarském kraji vstupuje do gastronomických oborů až rekordních 18,2 % žáků ze základních škol.

Podíl nově přijatých do **gastronomických oborů s výučním listem** (ze všech nově přijatých) je nejvyšší opět v Karlovarském kraji (14,4 %) a nejnižší v Praze (4,5 %). Do **maturitních gastronomických oborů** (bez nástaveb) je nejvyšší podíl žáků přijat v Praze (6 %), na druhé straně v Jihočeském a Plzeňském kraji je to jen 2,7 %, resp. 2,8 % žáků (kategorie M a L0 dohromady).

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2013 v krajích *(denní forma)*

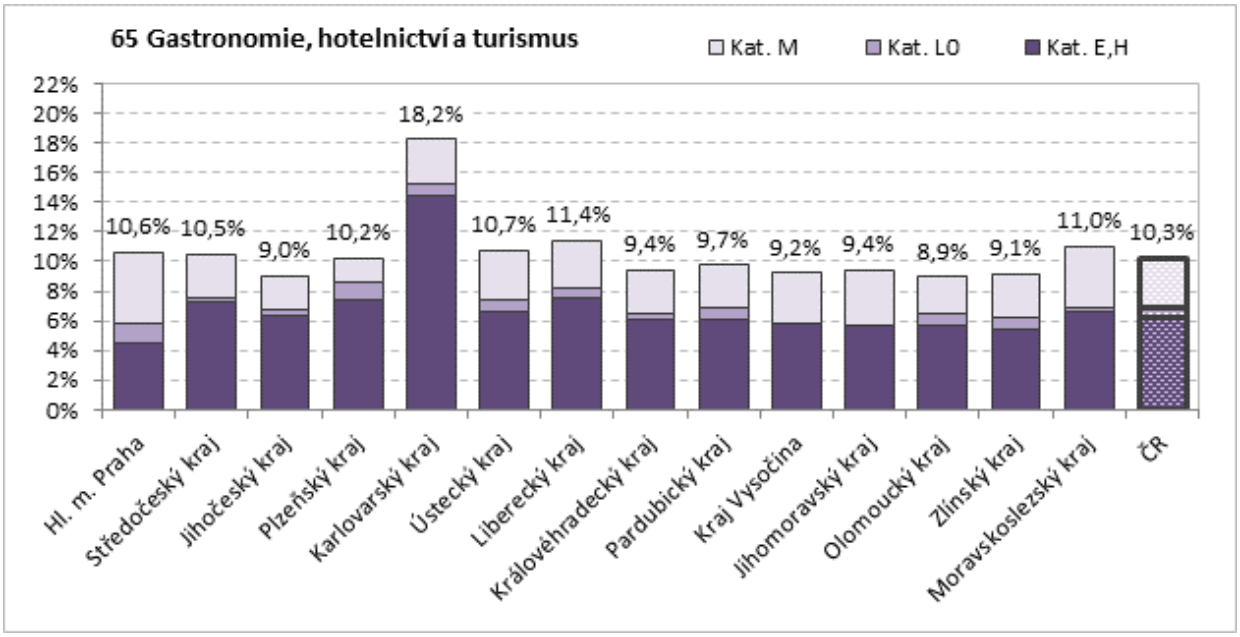

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuv.cz → v části **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy Souhrn informací o všech krajích nebo Informace o jednotlivých krajích.

2.4 Přehled oborů vzdělání

Velké změny se v posledních letech uskutečnily také v oblasti soustavy oborů vzdělání. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i redukce počtu oborů vzdělání. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž šířeji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, ale dávají také školám možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Proto jsou na některých školách v současnosti vyučovány ještě dobíhající obory staré soustavy, od roku 2012 už jsou však všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Tabulka 2.6 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání. V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2013 už jen do 248. Skupinu oborů **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** lze řadit mezi skupiny spíše s podprůměrným počtem oborů. V roce 2013 byli žáci přijati jen do 7 různých gastronomických středoškolských oborů vzdělání (bez rozlišení kategorie), z toho jsou 3 obory s výučním listem a jeden obor v kategorii L0 (střední vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem), dva obory v klasických maturitních oborech (kategorie M) a jeden v nástavbovém vzdělávání. Přitom ještě v roce 2007 byli přijati žáci do 17 různých oborů skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus na úrovni středoškolského vzdělání.

Přehled gastronomických oborů realizovaných ve školním roce 2013/14 na středních školách včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících najdete v tabulce 2.7.

Tab. 2.6: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	Sk. 65 Gastronomie, hotel. a turis.			Celkem		
	2002	2007	2013	2002	2007	2013
Všechny	18	17	7	579	495	248
E	2	2	2	67	56	32
H	6	5	1	151	113	72
L0	2	2	1	49	48	29
M	6	7	2	213	210	75
L5	2	1	1	52	30	22

Tab. 2.7: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2013/14 *v denní formě vzdělání*

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie E		1416	1267	928	1	910	1314
6551E01	Strav.a ubyt.služby	1096	950	928	1	724	1031
6551E02	Práce ve stravování	320	317	0	0	185	283
6552E001	Kuchařské práce	0	0	0	0	1	0
Kategorie H		5517	5141	5086	13	4089	5106
6551H01	Kuchař-číšník	5517	5141	5086	13	4089	5106
Kategorie L0		615	583	658	616	406	593
6541L01	Gastronomie	615	583	658	616	406	593
Kategorie M		3460	3277	3251	3346	3346	3373
6542M004	Hotelnictví a turismus	0	0	0	0	16	0
6542M01	Hotelnictví	2299	2258	2204	2330	2296	2246
6542M02	Cestovní ruch	1161	1019	1047	1016	1034	1127
Kategorie L5		568	382	4	0	267	542
6541L504	Společné stravování	0	0	0	0	151	0
6541L51	Gastronomie	568	382	4	0	116	542

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků 1 571 středních škol (z toho 227 škol přijalo žáky do některého z gastronomických oborů vzdělání), v roce 2013 byl celkový počet škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 321, z toho 167 škol s obory zaměřenými na gastronomii, hotelnictví a turismus. Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to s upřesněním, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.8 a 2.9 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.8: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky *do oborů v denní formě vzdělání*

Rok	Sk. 65 Gastronomie, hotel. a turis.						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
2002	271	91	168	17	62	40	1571	195	546	228	767	344
2007	264	91	169	31	81	41	1444	162	474	259	807	331
2013	257	92	159	35	101	27	1321	166	442	237	725	269

Tab. 2.9: Počet škol, které v roce 2013 přijaly ke studiu žáky *do oborů v denní formě vzdělání*

Kraj	Sk. 65 Gastronomie, hotel. a turismus						Celkem					
	Všechny	E	H	L0	M	L5	Všechny	E	H	L0	M	L5
Hl. m. Praha	27	7	14	6	14	4	191	12	36	24	90	27
Středočeský kraj	33	12	18	3	11	3	148	21	53	23	77	31
Jihočeský kraj	19	7	12	1	6	3	89	9	34	14	51	20
Plzeňský kraj	13	4	9	4	2	2	56	8	23	12	31	14
Karlovarský kraj	10	5	7	1	2	2	37	7	18	9	22	6
Ústecký kraj	19	12	13	5	9	0	96	24	35	22	55	19
Liberecký kraj	8	4	6	1	5	1	50	7	14	4	34	8
Královéhradecký kraj	18	4	12	2	7	2	80	7	28	12	51	15
Pardubický kraj	11	3	7	2	6	1	73	5	30	18	40	16
Kraj Vysočina	19	6	12	0	7	2	74	10	27	13	37	17
Jihomoravský kraj	24	8	14	1	10	0	127	14	40	25	71	29
Olomoucký kraj	17	6	9	3	5	0	97	16	32	18	48	21
Zlínský kraj	12	5	8	4	4	1	66	10	25	18	39	16
Moravskoslezský kraj	27	9	18	2	13	6	137	16	47	25	79	30
ČR	257	92	159	35	101	27	1321	166	442	237	725	269

Pokud Vás více zajímají změny ve struktuře středních škol a oborů vzdělání, doporučujeme vyhledat publikaci SKÁCELOVÁ, P., VOJTĚCH, J.: *Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09*. Praha: NÚOV, 2010, 48 stran, dostupnou na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-47.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale i o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel totiž umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vycházejí z poměru počtu absolventů v posledním ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje vždy k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003–2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 a 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011–2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy 6 čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013** na nové **maximum. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala, ekonomika začala růst a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. Přesto v dubnu 2014 dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů vyšších hodnot než v roce 2012.**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla i v roce 2014 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E+H; 17,8 %[2]) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 18,5 %). Ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k poklesu o více než 9 %. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 11,6 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 10,2 %), i zde došlo ke snížení měr nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s rokem 2013. Ve středu škály jsou pak absolventi maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), jejichž nezaměstnanost dosáhla v roce 2014 14,2 %. **Ve všech uvedených kategoriích vzdělání dosahuje však nezaměstnanost absolventů škol v roce 2014 vyšších hodnot než v roce 2012, zároveň však mnohem nižších než v roce 2013.**

[2] *Je skutečností, že absolventi učebních oborů kategorie E mají výrazně vyšší míru nezaměstnanosti než absolventi kategorie H, na druhou stranu je jejich počet řádově nižší, proto hodnotu míry nezaměstnanosti výrazně neovlivní. Hodnoty nezaměstnanosti absolventů oborů kategorií E a H samostatně lze nalézt v dále uvedených odkazech.*

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2012–2014[3]

Kat.	Rok	Skup. 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
E+H	2012	6168	1211	19,6%	16,7%
	2013	5822	1775	30,5%	27,4%
	2014	5035	1048	**20,8%**	**17,8%**
L0	2012	336	62	18,5%	12,4%
	2013	312	67	21,5%	19,3%
	2014	406	56	**13,8%**	**14,2%**
M	2012	3491	362	10,4%	9,0%
	2013	3517	541	15,4%	14,8%
	2014	3346	460	**13,7%**	**11,6%**
L5	2012	314	51	16,2%	17,6%
	2013	284	82	28,9%	29,6%
	2014	267	53	**19,9%**	**18,5%**
N	2012	377	23	6,1%	7,9%
	2013	314	39	12,4%	11,9%
	2014	397	55	**13,9%**	**10,2%**

► Skupina oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus

Absolventi gastronomických oborů vykazují dlouhodobě spíše nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti ve všech kategoriích vzdělání. **Vývojové trendy nezaměstnanosti absolventů gastronomických oborů pak kopírují vývoj celkové nezaměstnanosti absolventů.** Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.5.

U absolventů **gastronomických oborů s výučním listem** se nezaměstnanost pohybovala v roce 2014 na úrovni **20,8 %**. **Ve srovnání** s hodnotami **míry nezaměstnanosti u vyučených celkem** (17,8 %) se tedy jedná o **vyšší nezaměstnanost** u absolventů oborů s výučním listem skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Podobně tomu bylo také v předchozích 2 letech, kdy nezaměstnanost vyučených absolventů dosáhla v případě gastronomických oborů vždy **o 3 procentní body vyšší hodnoty**, než byla u vyučených celkově.

Absolventi **gastronomických oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0)** vykazují **dlouhodobě nadprůměrnou míru nezaměstnanosti absolventů škol**, když v roce 2012 míra nezaměstnanosti maturantů v gastronomii činila 18,5 % (v kategorii L0 celkem 12,4 %) a v roce 2013 pak 21,5 % (v kategorii L0 celkem 19,3 %). **Výjimku tvoří aktuální rok 2014, kdy se u absolventů gastronomických oborů kategorie L0 míra nezaměstnanosti významně snížila na mírně podprůměrnou hodnotu 13,8 %** (v kategorii L0 celkem dosáhla 14,2 %).

Také míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních gastronomických oborů kategorie M** se v rámci kategorie dlouhodobě jeví **spíše mírně nadprůměrná**. V roce 2013 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 14,8 %, v gastronomii pak 15,4 %. **V roce**

[3] *Údaje o počtech absolventů jsou převedeny podle daných vazeb již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů v předchozí kapitole.*

2014 se rozdíl ještě trochu zvýšil, když se míra nezaměstnanosti v této kategorii u gastronomických oborů snížila na **13,7 %** (v kategorii M celkem však klesla na 11,6 %).

Obr. 3.1: Míra nezaměstnanosti absolventů s výučním listem v letech 2009–2014

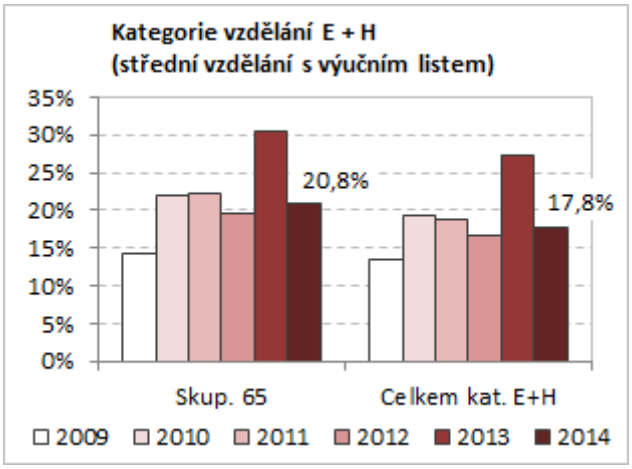

Obr. 3.2–3.3: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou v letech 2009–2014

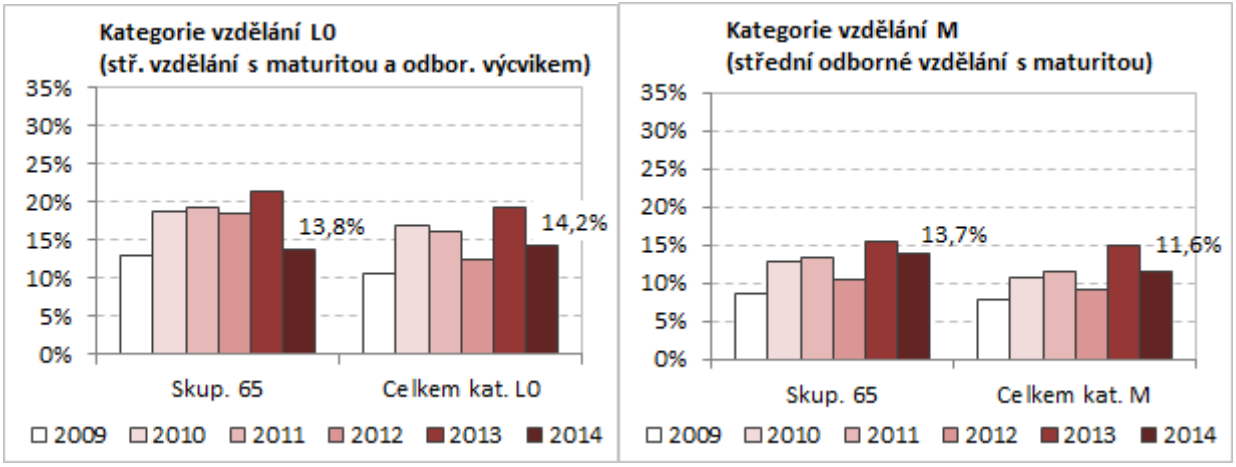

Obr. 3.4–3.5: Míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového a vyššího odborného vzdělání v letech 2009–2014

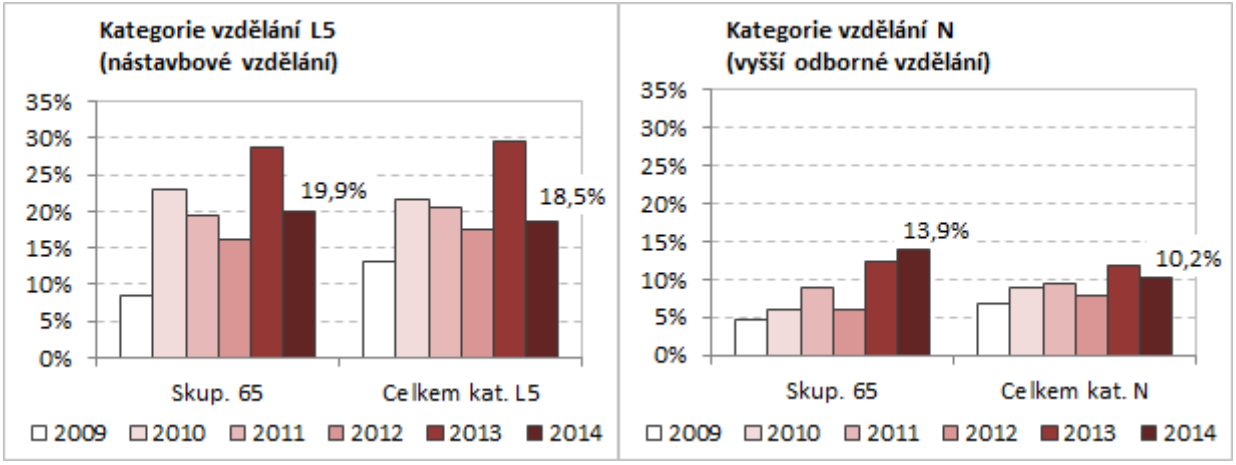

Nadprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol vykazují také absolventi gastronomických nástavbových oborů, v roce 2014 dosáhla 19,9 % (18,5 % za nástavbové obory celkem). Podobně absolventi gastronomických oborů vzdělání z vyšších odborných škol se uplatňují na trhu práce nepatrně hůře (míra jejich nezaměstnanosti činí 13,9 %) než absolventi

vyšších odborných škol průměrně (10,2 %). Míra nezaměstnanosti u absolventů gastronomických oborů vyšších odborných škol navíc v posledním roce mírně vzrostla.

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučujeme podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace: Úlovec, M., Vojtěch, J.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 56 stran (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-97).

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2013 a 2014 podle jednotlivých oborů vzdělání. Některé obory však vykazují malé množství absolventů, v takových případech není míra jejich nezaměstnanosti příliš vypovídající. Údaje o počtech absolventů byly převedeny již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů neodpovídají počtům absolventů podle oborů uvedeným v tabulce 2.7.

Mezi obory s **nižší mírou nezaměstnanosti** patří např. 4letý maturitní obor **Gastronomie** nebo méně náročný učební obor **Práce ve stravování**, který připravuje spíše pro pomocné práce. Naopak absolventi obdobného učebního oboru **Stravovací a ubytovací služby** čelí naopak vyšší nezaměstnanosti. Hodnoty nezaměstnanosti absolventů dalších gastronomických oborů se pohybují spíše v mírně nadprůměrných hodnotách v rámci svých kategorií. Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů můžete vyhledat také na webové stránce http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2013 a 2014

Obor	Název oboru	2013			2014		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
6551E02	Práce ve stravování	217	46	21,2%	185	21	11,4%
6551H01	Kuchař - číšník	4816	1405	29,2%	4125	815	19,8%
6551E01	Stravovací a ubytovací služby	789	324	41,1%	725	212	29,2%
6541L01	Gastronomie	312	67	21,5%	406	56	13,8%
6542M02	Cestovní ruch	954	118	12,4%	1034	142	13,7%
6542M01	Hotelnictví	2563	422	16,5%	2312	318	13,8%
6541L51	Gastronomie	284	82	28,9%	267	53	19,9%

Pozn.: ABS – počet absolventů v předchozím školním roce; NZ – počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ – míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybějí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → v části **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy Souhrn informací o všech krajích nebo Informace o jednotlivých krajích.

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možno získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vysoké a vyšší odborné školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). V posledních letech se však počty přihlášených pomalu snižují vlivem klesající demografické křivky. Podíly absolventů středních škol hlásících se a přijatých do terciárního vzdělávání se však poměrně stabilizovaly.

Podíl absolventů středních škol hlásících se ke studiu na vysoké škole se v letech 2010–2013 pohyboval na úrovni 79–83 %. Obdobně bylo k vysokoškolskému studiu ve stejném období přijato 65–68 % všech absolventů středních škol. U vyšších odborných škol se zájem a úspěšnost absolventů při přijímání také ustálily. O studium na vyšší odborné škole v daném období projevilo zájem 11 % absolventů středních škol a přijato jich bylo 9 %.

Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (100 %) a lyceí (94 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (téměř 79 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0; 39 %) a nástavbových oborů (46 %). Jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vyšší odborné a vysoké školy se dohromady pohybuje v rozmezí 73–90 %. V přihlašování do studia na VŠ a VOŠ však existují rozdíly nejen mezi kategoriemi, ale i skupinami oborů vzdělání.

Absolventi oborů **kategorie M** ze skupiny **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** se k terciárnímu studiu hlásí mnohem méně než absolventi jiného zaměření. Po ukončení střední školy se k dalšímu studiu na vysoké či vyšší odborné škole v roce 2013 přihlásilo a k přijímacím zkouškám dostavilo **65 % absolventů gastronomických oborů středních odborných škol** (kategorie M), z toho se na vyšší odborné školy hlásilo **13 %** absolventů a ke studiu na vysoké škole **59 %** absolventů.[4] Podíl přihlášených absolventů gastronomických oborů hlásících se na vysoké či vyšší odborné školy se za poslední 3 roky téměř nezměnil.

Zatímco absolventi gastronomických oborů kategorie M přihlášení ke studiu na vyšší odborné školy mají celkem vysokou úspěšnost při přijímacím řízení (92 %), jejich úspěšnost přijetí ke studiu na vysoké školy se pohybuje jen kolem 59 %. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy je tak **přijato** celkem **51 % všech absolventů gastronomických oborů kategorie M**. Na vyšší odborné školy je přijato 12 % absolventů a ke studiu na vysoké školy 41 %. **Rovnou na trh práce tedy po ukončení maturitního studia přechází 49 % absolventů gastronomických oborů kategorie M**.

[4] *Někteří absolventi se současně hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.*

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vysoké školy

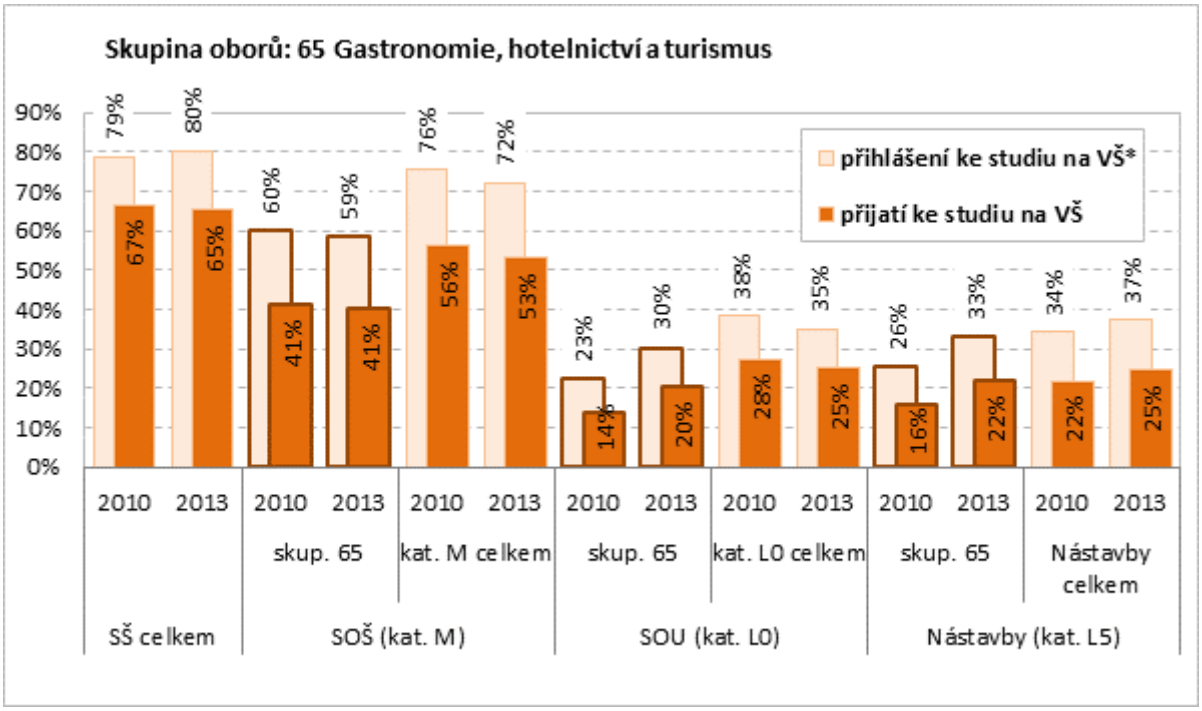

Pozn.: přihlášení ke studiu = podíl absolventů, kteří podali přihlášku a zároveň se dostavili k přijímacímu řízení (pokud se přijímací zkoušky nekonaly, byli započteni všichni přihlášení).

Obr. 4.2: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na vyšší odborné školy

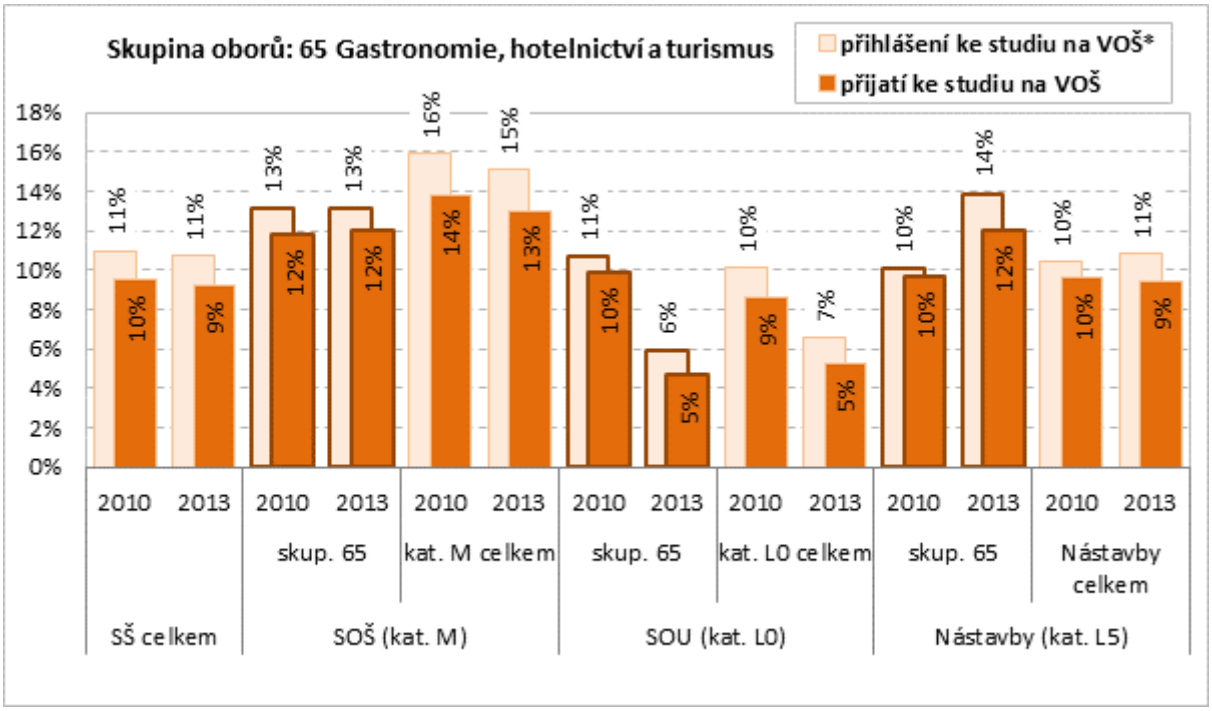

Pozn.: přihlášení ke studiu = podíl absolventů, kteří podali přihlášku a zároveň se dostavili k přijímacímu řízení (pokud se přijímací zkoušky nekonaly, byli započteni všichni přihlášení).

Absolventi gastronomických oborů kategorie L0 se ke studiu programů terciárního vzdělávání hlásí v 35 % případů, z toho 6 % se hlásí ke studiu na vyšších odborných školách a 30 % k vysokoškolskému studiu. Při přijímacím řízení na vyšší odborné školy jsou absolventi gastronomických oborů poměrně úspěšní. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné

školy je **přijato 25 %** absolventů gastronomických oborů kategorie L0, přitom na vyšší odborné školy 5 % z nich a ke studiu na vysoké školy 20 %. **Na trh práce tak bezprostředně po ukončení školy vstupuje přibližně 75 % absolventů těchto oborů.**

V případě **nástavbového studia** se ke studiu v terciárním vzdělávání hlásí 45 % absolventů **gastronomických nástavbových oborů vzdělání**, z toho 14 % podává přihlášky ke studiu na vyšší odborné škole a 33 % k vysokoškolskému studiu. Ke studiu na vysoké či vyšší odborné škole bylo v roce 2013 **přijato 34 %** absolventů gastronomických oborů nástavbového studia. Na vysoké školy je přijato 22 % absolventů těchto oborů a na vyšší odborné školy 12 % absolventů. **Na trh práce tedy přechází po absolvování nástavbového studia zhruba 66 % absolventů gastronomických a hotelových oborů.**

Vzhledem k odborněji zaměřenému studiu na středních školách si absolventi gastronomických oborů většinou vybírají obory podobného zaměření, jaké absolvovali na střední škole. Absolventi gastronomických oborů ve všech maturitních kategoriích (M, L0 i L5), kteří jsou zároveň přijati na vysokou školu, jsou z více než 50 % přijati do některého vysokoškolského oboru ze skupin **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus či 62 Ekonomie**.

U části absolventů přijatých na vyšší odborné školy jich 40–50 % pokračuje také ve studiu **gastronomických oborů**, další pak oborů **ekonomicko-administrativních nebo pedagogických** (viz tab. 4.1).

Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou absolventi gastronomických oborů přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		65 Gastronomie, hotelnictví a turismus					
		kat. M		kat. L0		kat. L5 (nástavby)	
		2009	2013	2009	2013	2009	2013
Přechod na VŠ	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	33% (2.)	16% (2.)	**37% (1.)**	25% (2.)	16% (2.)	**31% (1.)**
	62 Ekonomie	**37% (1.)**	**46% (1.)**	16% (3.)	**33% (1.)**	**36% (1.)**	29% (2.)
	67 Sociální vědy		11% (3.)				12%
	29 Potravinářství, potravinářská chemie			21% (2.)	15% (3.)		
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	9% (3.)	8% (4.)				3%
Přechod na VOŠ	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	**41% (1.)**	**41% (1.)**	35% (2.)	**47% (1.)**	**45% (1.)**	**50% (1.)**
	63 Ekonomika a administrativa	28% (2.)	20% (2.)	**50% (1.)**	26% (2.)	26% (2.)	16% (2.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	11% (3.)	14% (3.)				16% (2.)

Další informace, souhrny i metodologii k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéru**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vycházejí z publikace:

KUCHAŘ, P., KLEŇHA, D., VOJTĚCH, J.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání – 2014*. Praha: NÚV, 2014. 75 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-88).

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let.** Analyzované údaje vycházejí z výběrového šetření pracovních sil prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2009 bylo **zaměstnáno** na 284,5 tisíce absolventů ve věku 20–24 let, z nich 38,2 tisíce tvořili absolventi gastronomických oborů středního vzdělání. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20–24 let tvořili **13,4 %** ti, co absolvovali některý z **oborů vzdělání** skupiny **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**, ať už na úrovni vyučení, či maturity. Mezi lety 2005 a 2009 došlo celkově ke **snížení** počtu zaměstnaných absolventů (ve věku 20–24 let) gastronomických oborů vzdělání, a to o 9,9 %.

V roce 2009 bylo zaměstnáno přes **130 tisíc vyučených absolventů ve věku 20–24 let**, z toho **24,9 tisíce (tj. 19,1 %)** z nich mělo vzdělání v **gastronomických oborech**. Od roku 2005 počet pracujících absolventů s výučním listem klesl o více než 16 %, v případě pracujících absolventů **gastronomických oborů s výučním listem** došlo k jejich **poklesu** dokonce **o více než 18 %.**

Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20–24 let) bylo v roce 2009 evidováno **153,7 tisíce** a jejich počet se od roku 2005 mírně snížil. Absolventů **gastronomických oborů s maturitou** bylo zaměstnáno 13,3 tisíce, tedy **8,7 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou, a jejich počet od roku 2005 vzrostl o téměř 12 %.

Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20–24 let

Absolventi	Vyučení		Maturanti		Vyučení + maturanti	
20-24 let	**Skup. 65**	Celkem	**Skup. 65**	Celkem	**Skup. 65**	Celkem
2005	30 536	157 101	11 897	156 943	42 432	314 044
2009	24 941	130 818	13 299	153 673	38 239	284 491
rozdíl	**-5 595**	-26 283	**1 402**	-3 270	**-4 193**	-29 552
změna (%)	**-18,3%**	-16,7%	**11,8%**	-2,1%	**-9,9%**	-9,4%

Absolventi **gastronomických oborů s výučním listem** pracují v 52 % v profesích souhrnně označovaných jako Provozní pracovníci ve službách a obchodě, což správně odpovídá jejich úrovni i charakteru vzdělání. Část těchto absolventů (25 %) je zaměstnána také jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci.

Absolventi **gastronomických oborů s maturitní zkouškou** pak nejčastěji pracují ve skupinách profesí Provozní pracovníci ve službách a obchodě (49 %) a Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci (34 %). Toto zařazení celkem odpovídá dosaženému vzdělání těchto absolventů, neboť v oborech s maturitní zkouškou jsou žáci připravováni na povolání středních odborných pracovníků. Ale mezi absolventy gastronomických oborů s maturitní zkouškou jsou více zastoupeni i absolventi oborů kategorie L0 (maturitní vzdělání s odborným výcvikem) a L5 (nástavbových oborů), jejichž příprava je více zaměřena na odborný výcvik a odpovídá spíše nižším odborným profesím. Jen 13 % absolventů gastronomických oborů s maturitní zkouškou pak pracuje jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci.

Obr. 5.1 a 5.2: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20–24 let z hlediska profesního členění

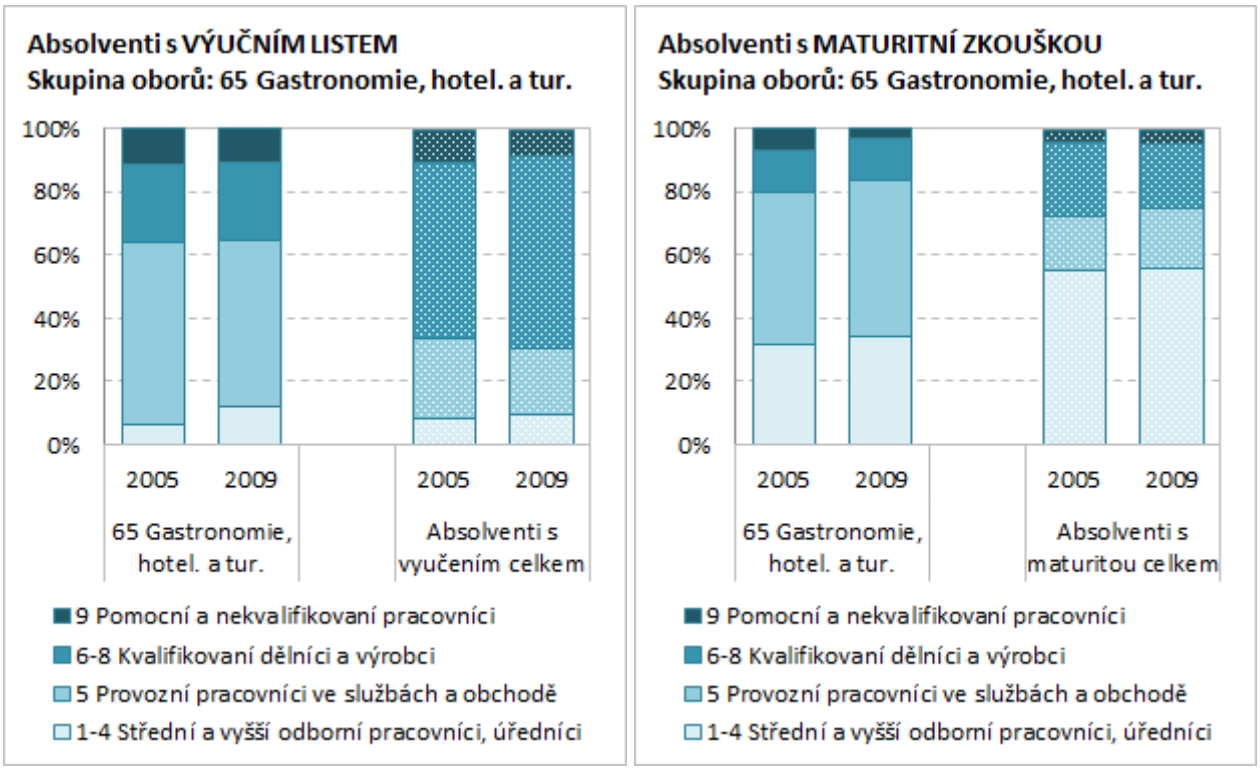

5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (47 %), u absolventů ve věku 20–24 let je to téměř 50 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (37 %, u absolventů 36 %). U absolventů gastronomických oborů s výučním listem je situace související s využíváním dosaženého vzdělání velmi podobná.

Vyučení ze skupiny oborů **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** pracují v **úplné shodě se svým vzděláním** ve **45 %** případů. Naopak **hrubou neshodu** mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním vykazuje 39 % vyučených v gastronomických oborech vzdělání. U **mladých absolventů gastronomických oborů s vyučením** (ve věku 20–24 let) je situace **mírně příznivější** (v řádu jednotek procent).

V gastronomických oborech s výučním listem je tedy situace z hlediska **hodnocení uplatnitelnosti absolventů na základě shody** spíše **průměrná**. Je zde sice vyšší podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě, ale také průměrný podíl těch, co pracují naopak v úplné shodě se svým vzděláním. Jejich pracovní zařazení tedy buď plně odpovídá, nebo naopak vůbec neodpovídá jejich úrovni získaného vzdělání a kvalifikaci.

Obr. 5.3 a 5.4: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání – struktura absolventů

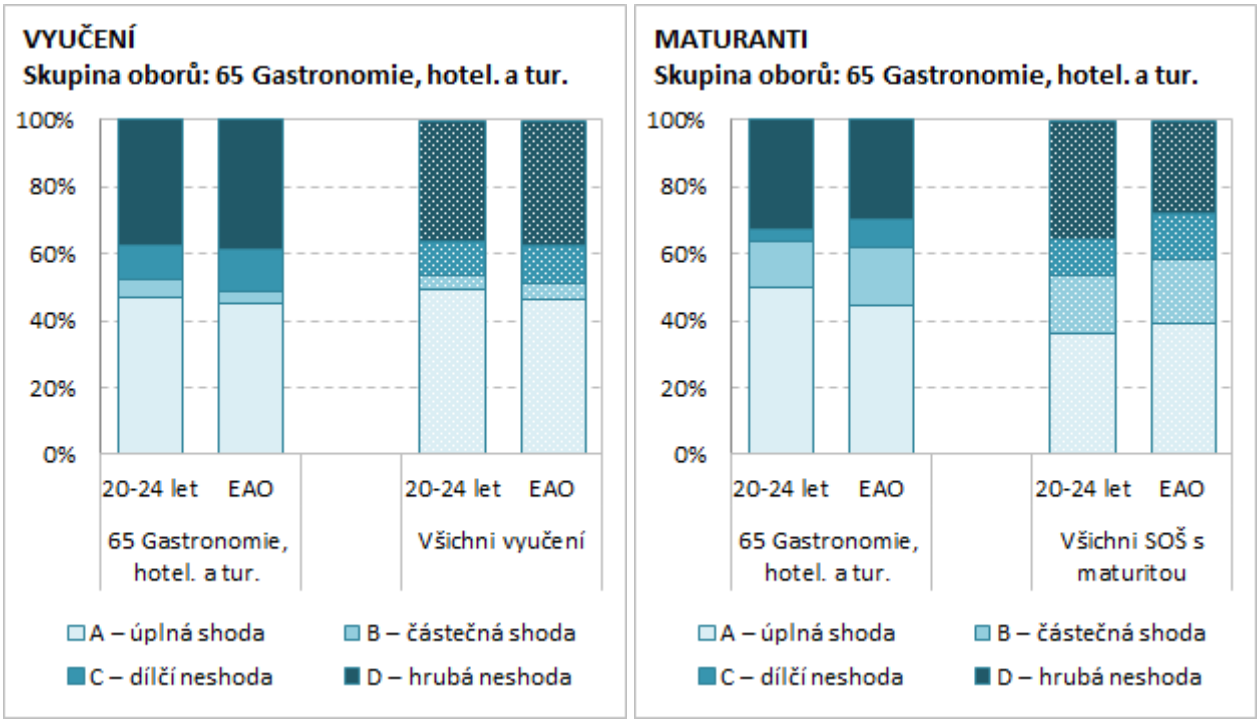

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 65	Všichni vyučení	**Skup. 65**	Všichni maturanti
2005	37,3%	33,5%	30,9%	31,0%
2009	**37,6%**	**36,2%**	**32,9%**	**35,3%**

Na **maturitní úrovni** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečně shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje téměř 59 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20 – 24 let je to 54 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 28 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20 – 24 let je to dokonce 35 %. Třetina mladých maturantů tedy pracuje zcela mimo svůj obor.

Ve skupině oborů **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** dosahuje podíl **maturantů** (všech, bez věkového rozlišení), kteří pracují **v úplné nebo částečné shodě** s vystudovaným oborem, celkem 62 % (z toho 45 % v úplné shodě). Absolventi **gastronomických oborů vzdělání s maturitou** (ve věku 20–24 let) pak **v úplné nebo částečné shodě** se získaným vzděláním pracují v **64 %** případů. Konkrétněji 50 % těchto absolventů pracuje v úplné shodě se svým vzděláním a 14 % v částečné shodě, další 4 %

z nich jsou pak zaměstnána alespoň v dílčí neshodě mezi vzděláním a zaměstnáním a **zcela mimo svůj obor** pracuje **33 %** těchto **absolventů**.

Uplatnění **absolventů gastronomických oborů s maturitou** je tedy možné z hlediska shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání **hodnotit mírně nadprůměrně**. Podíl těchto absolventů pracujících zcela mimo svůj obor patří mezi podprůměrné hodnoty. Naopak na pozicích v úplné shodě s dosaženým vzděláním je zaměstnáno relativně více absolventů, než je průměr. V porovnání se stavem v roce 2005 se však hodnocení shody v této skupině oborů zhoršila, značně poklesl podíl pracujících v úplné shodě se svým dosaženým vzděláním.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20–29 let** – zvlášť pro vyučené a pro maturanty.

Informace v této kapitole vycházejí z publikace:

DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2009*. Praha: NÚOV, 2010. 51 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-53).

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, které vycházelo z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů. Představíme si totiž některé výsledky dotazníkového šetření mezi absolventy středních škol po třech letech od ukončení školy.

V dotazníkovém šetření odpovídali také absolventi oborů ze skupiny **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus**, a to jak na úrovni vyučených (29 % mezi vyučenými), tak i na maturitní úrovni (12 % mezi respondenty s maturitou). Vzhledem k nižšímu zastoupení absolventů s maturitou této skupiny oborů jsou některé údaje za absolventy s maturitou uváděny pouze za všechny absolventy, bez rozlišení oborového zaměření.

6.1 Uplatnění absolventů v oboru

Absolventi byli dotazováni, zda chtěli na konci studia začít pracovat ve vystudovaném, nebo příbuzném oboru, nebo v úplně odlišném oboru vzdělání. Podobně také, zda v současnosti (po třech letech od absolvování) pracují ve vystudovaném, či příbuzném oboru, či v jiném oboru. Posouzení, zda se jedná o zaměstnání mimo obor, je však subjektivní, protože každý absolvent má trochu jiné hranice toho, co je ještě práce v příbuzném oboru a co už je práce v jiném než vystudovaném oboru.

Z výsledků šetření je zřejmé, že zájem absolventů středních škol uplatnit se po ukončení studia ve vystudovaném oboru byl celkem vysoký. Absolventi v kategorii **středního vzdělání s výučním listem** projevili v závěru studia **v 74 % zájem uplatnit se ve vystudovaném oboru**. Přibližně 14 % z nich předpokládalo, že si najde pracovní uplatnění v příbuzném oboru, a jen 12 % mělo v úmyslu odejít za prací do jiného oboru. Oproti tomu **absolventi gastronomických oborů s výučním listem** (tedy hlavně kuchaři a číšníci) měli po skončení

školy **zájem pracovat v oboru v 67 %** (viz obr. 6.1), to je **nejméně** ze všech dotazovaných absolventů (spolu s absolventy službových oborů s výučním listem).

S odstupem 3 let od ukončení studia se však **podíl vyučených pracujících v oboru** pohybuje na celkové úrovni 46 %, **u gastronomických oborů pak 41 %**. Podíl vyučených, kteří se uplatnili v jiném než vystudovaném oboru, dosáhl 39 %, u oborů **v gastronomii pak dokonce 49 %**. Téměř polovina vyučených **absolventů v gastronomii tedy po 3 letech pracuje mimo obor**, což je nejvíce ze všech sledovaných skupin oborů.

Absolventi gastronomických oborů s výučním listem (tedy hlavně **kuchaři a číšníci**) **mají obecně nižší zájem pracovat ve vystudovaném oboru v době ukončení vzdělávání než absolventi s vyučením celkem a také jich méně v oboru po 3 letech pracuje**.

V kategorii **středního vzdělání s maturitní zkouškou** dosáhl podíl budoucích absolventů, kteří měli v úmyslu zahájit pracovní dráhu ve vystudovaném oboru, v průměru 78 %. Přibližně 12 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a jen 10 % přepokládalo, že odejdou do jiného oboru. Ve skutečnosti však po 3 letech od ukončení studia dosáhl podíl absolventů s maturitou pracujících v oboru 33 %, dalších 15 % pak pracuje alespoň v příbuzném oboru. Výsledný podíl absolventů, kteří se (v rámci sledovaného vzorku) uplatnili mimo svůj vystudovaný obor, dosáhl 51 %. Mezi absolventy existují rozdíly podle zaměření jejich vzdělání, ale zastoupení absolventů gastronomických oborů vzdělání s maturitou bylo v šetření nižší, proto za tuto skupinu oborů neuvádíme výsledky zvlášť.

Obr. 6.1 a 6.2: Porovnání uplatnění v oboru – záměr na konci studia a skutečné uplatnění 3 roky od ukončení studia *(v % odpovědí)*

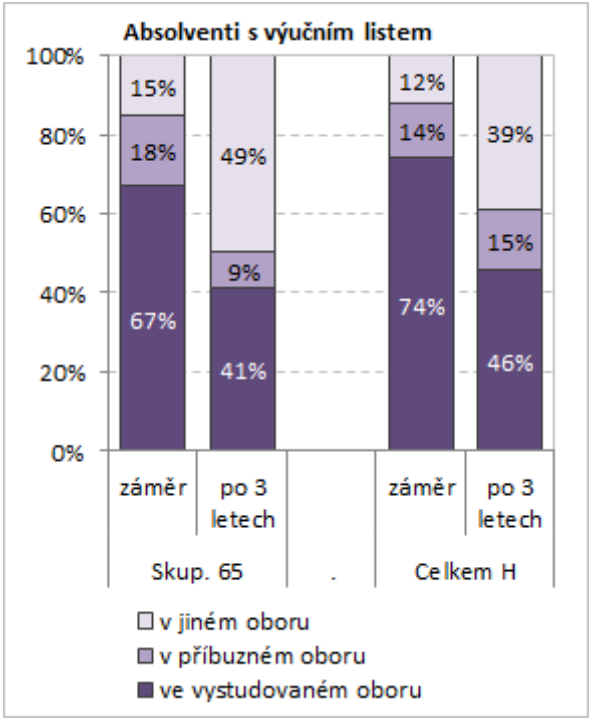

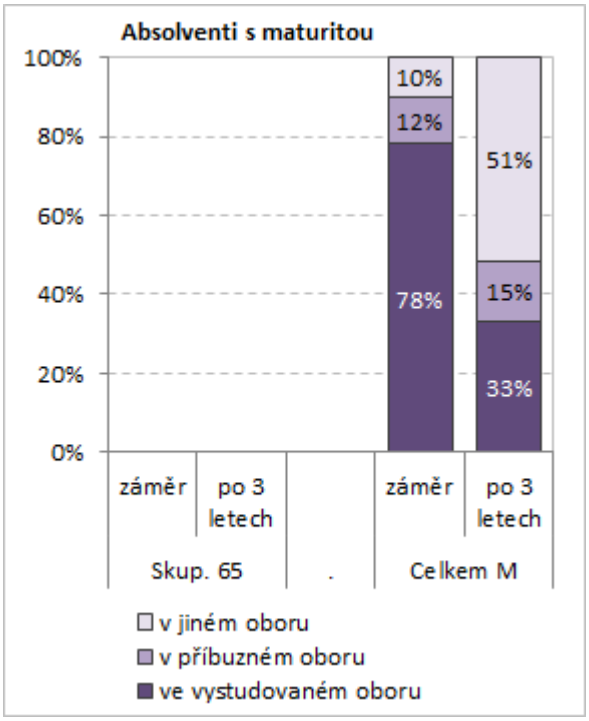

6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru

Ukázalo se, že určitý podíl absolventů, kteří původně měli zájem pracovat v oboru, nakonec pracuje v jiném nebo příbuzném oboru. Otázkou zůstává, co stojí za touto skutečností. Proč někteří absolventi rezignují na svůj záměr uplatnit se v oboru a využít tak získanou kvalifikaci? Vzhledem k tomu, že důvodů pro odchod do jiného oboru může být celá řada

a mohou se vzájemně ovlivňovat a posilovat, mohli absolventi při uvádění důvodů práce v jiném oboru možnost vybrat více odpovědí.

Vyučení respondenti obecně uvádějí jako nejčastější důvody práce v jiném než vystudovaném oboru **problémy se získáním práce v oboru** a **nízké finanční ohodnocení**. U **vyučených** absolventů ve skupině 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus se mezi nejfrekventovanější důvody odchodu do jiného oboru zařadily kromě již zmíněných ještě **nevyhovující pracovní podmínky**, **ztráta zájmu o práci v oboru** a názor, že **obor není perspektivní**.

Nízký plat, nevyhovující pracovní podmínky (hlavně nevyhovující pracovní doba), **ztráta zájmu o práci v oboru a neperspektivnost oboru jsou absolventy gastronomických oborů s vyučením zmiňovány jako důvod práce mimo obor nejvíce ve srovnání s jinými skupinami oborů**.

Obr. 6.3: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s výučním listem

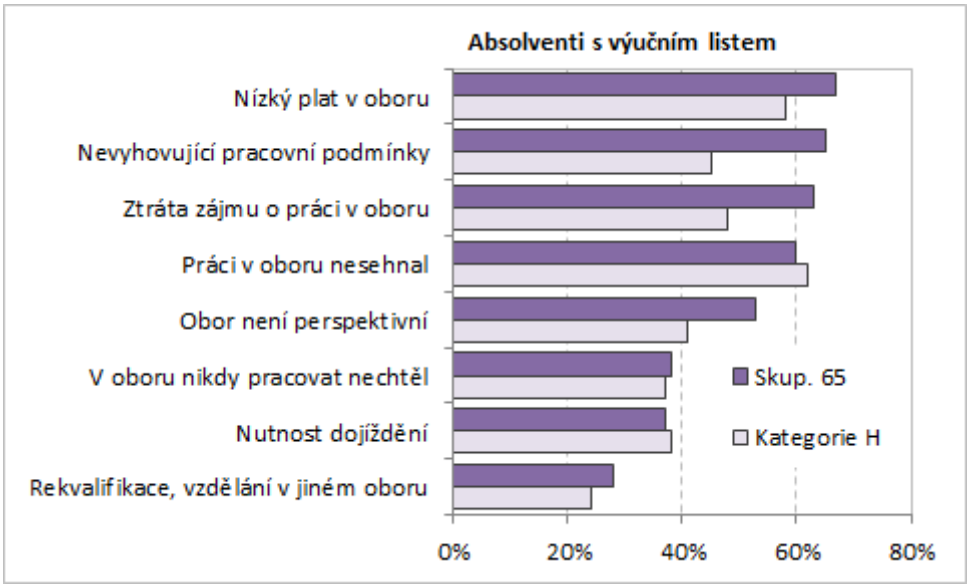

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

Obr. 6.4: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s maturitou

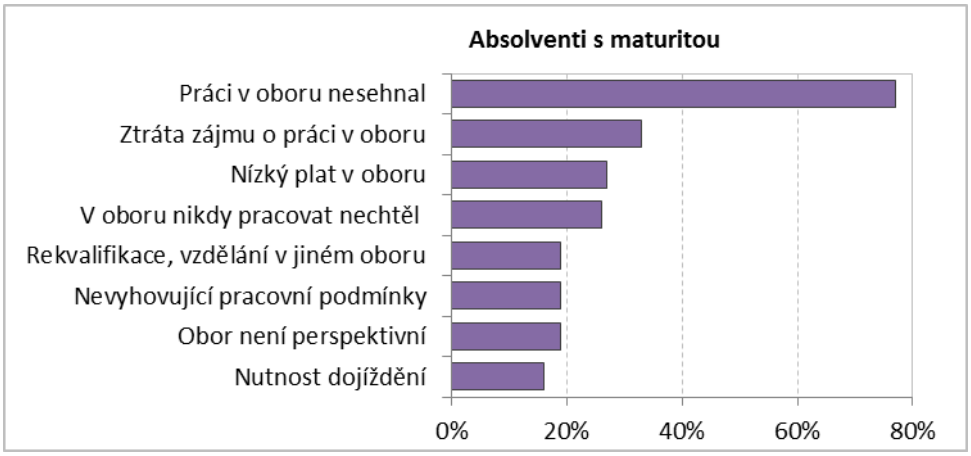

U absolventů na **maturitní úrovni** je nejčastěji uváděným důvodem pro odchod do jiného oboru tvrzení, že absolvent **práci v oboru nesehnal**. Tento důvod dominuje, protože další

faktory (jako ztrátu zájmu o práci v oboru, nízký plat, nezájem pracovat v oboru) označilo o více než polovinu méně absolventů s maturitní zkouškou.

6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů

Z pohledu vzdělávání je také přínosné zjistit, jaké získané kompetence absolventi ze svého pohledu v zaměstnání nejvíce využívají.

Obr. 6.5: Které dovednosti absolventi s výučním listem ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili *(% odpovědí)*

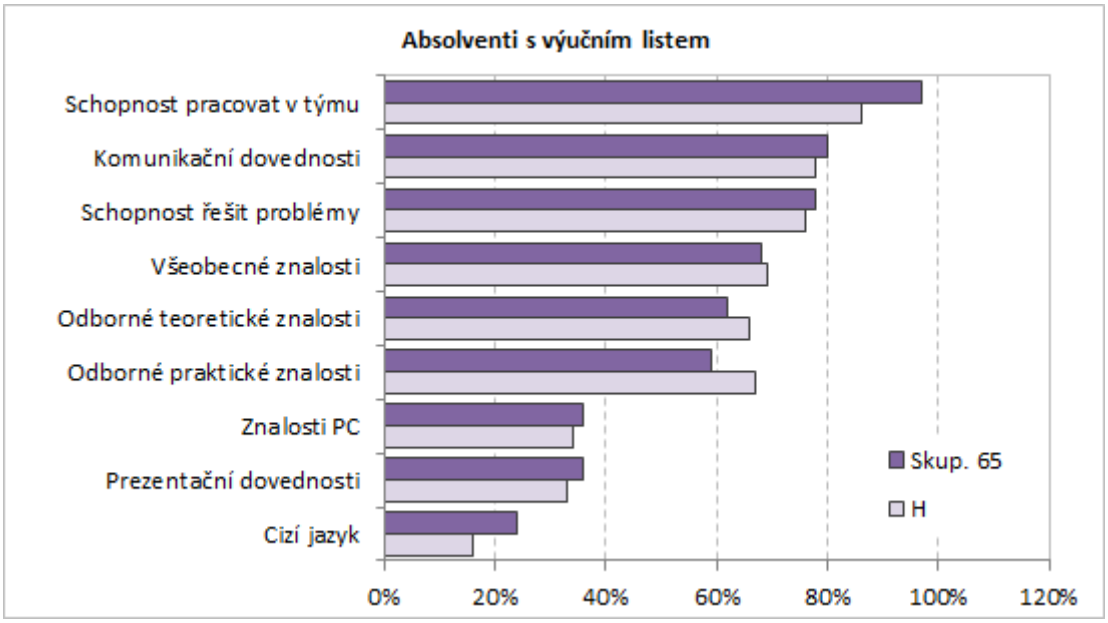

Obr. 6.6: Které dovednosti absolventi s maturitou ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili *(% odpovědí)*

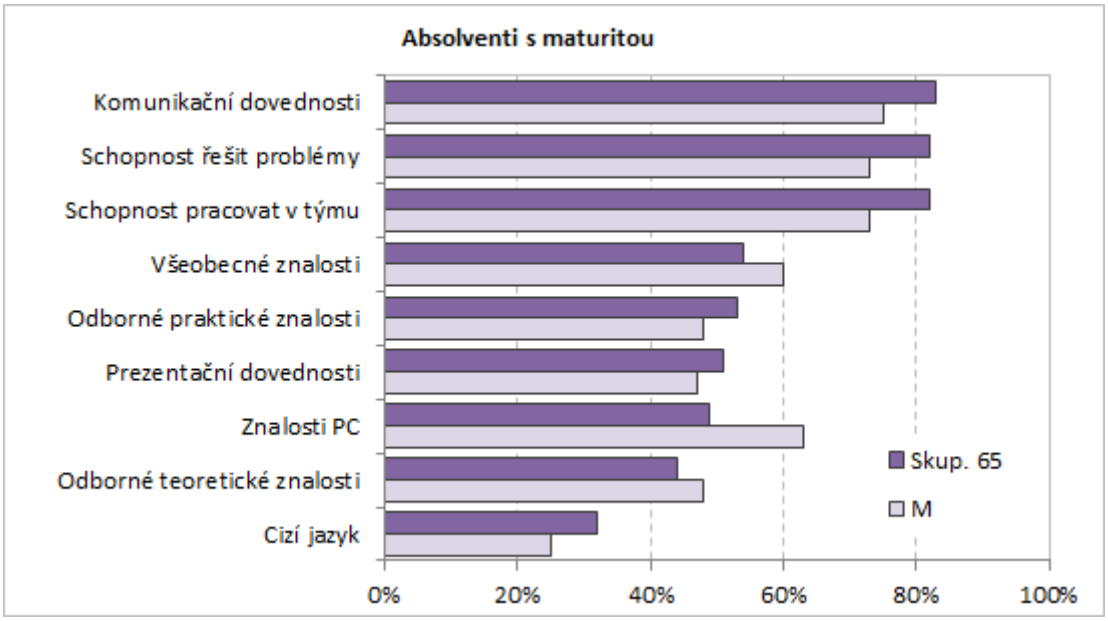

Ze získaných výsledků vyplývá, že nejvíce využívanými kompetencemi v prvním zaměstnání u **absolventů gastronomických oborů s výučním listem** jsou **schopnost pracovat v týmu**, **komunikační dovednosti** a **schopnost řešit problémy**. Častěji absolventi využili v zaměstnání také jak **všeobecné znalosti**, tak **odborné teoretické** a **praktické znalosti**

a dovednosti. Schopnost pracovat v týmu a **znalost cizího jazyka** označili absolventi gastronomických oborů s výučním listem častěji než absolventi s výučním listem obecně. Naopak odborné znalosti a dovednosti využili tito absolventi podle svého názoru méně než absolventi v jiných skupinách oborů vzdělání.

Na maturitní úrovni vzdělání jsou ve skupině **65 Gastronomie, hotelnictví a turismus** podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **komunikační dovednosti**, **schopnost řešit problémy** a **schopnost pracovat v týmu**. V porovnání s ostatními sledovanými skupinami jsou v gastronomii považovány za více využitelné v zaměstnání také **odborné praktické dovednosti, prezentační dovednosti** a **cizí jazyk**.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v publikacích věnovaných výsledkům z dotazníkového šetření absolventů škol uskutečněného v roce 2012, jednou z nich je publikace:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: NÚV, 2013. 38 stran
(dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-74).

V průběhu roku 2014 bude z tohoto šetření vydána další publikace, kterou budeme moci najít na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Přechod absolventů ze škol na trh práce a do terciárního vzdělávání**. Najdete zde i starší publikace věnované přechodu absolventů škol na trh práce, které vycházely z dotazníkového šetření absolventů škol v minulých letech.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Využívají absolventi škol své vzdělání?** nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách **Volba a vztah k oboru** a **Hodnocení vzdělání** (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, ve kterém byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje zaměstnavatelů k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s gastronomií, hotelnictvím a turismem.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

► Klíčové dovednosti, nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby byli absolventi připraveni především na požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a aby jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) nejvíce a nejpřesněji odpovídaly tomu, co od nich potenciální zaměstnavatelé očekávají. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření vyplývá, že zaměstnavatelé v oblasti gastronomie (skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus) **u svých zaměstnanců** nejčastěji **upřednostňují vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků, tzn. k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese, a napomáhá slaďovat schopnosti pracovníků s požadavky kladenými ze strany zaměstnavatele.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

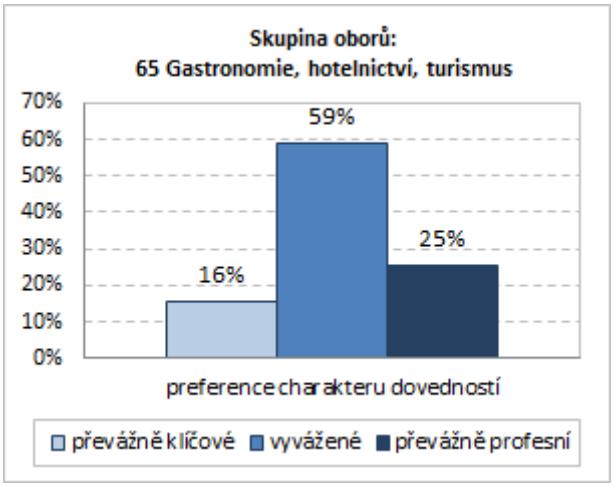

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

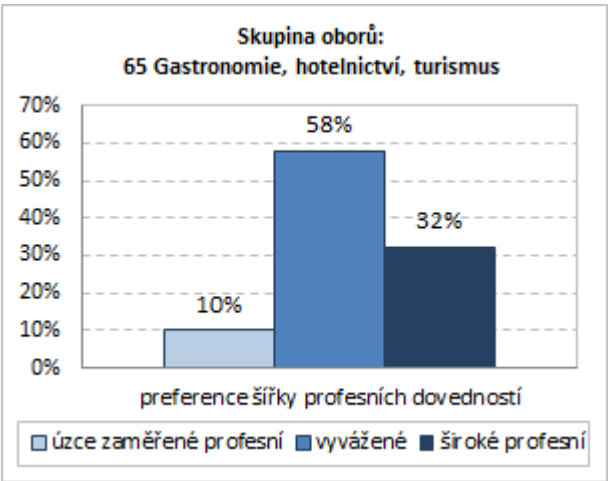

► Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?

V reakcích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi odpovídajícími úzkým a hlubokým profesním dovednostem. **Hodnota celkového průměru 3,81** vypovídá **o větším důrazu** kladeném na **široké profesní dovednosti** (střed tvořila na škále hodnota 3,5).

► Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité

Nároky zaměstnavatelů souvisejí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé v oblasti gastronomie a hotelnictví označili:

- schopnost nést odpovědnost
- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- ochotu učit se
- schopnost týmové práce

Nejnižší požadavky na vybavenost klíčovými dovednostmi mají zaměstnavatelé na ***zaměstnance se středním vzděláním s výučním listem***. Vyplývá to už ze samotného charakteru pozic, které tito pracovníci nejčastěji zastávají (provozní pracovníci, manuální a odborné dělnické profese). Očekávají od nich zejména **schopnost týmové práce, schopnost nést zodpovědnost** a **ochotu učit se**. Dále také **čtení a porozumění pracovním instrukcím** a **adaptabilitu, flexibilitu**.

Na ***zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou*** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na schopnost **nést odpovědnost** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím.** Dále na **komunikační schopnosti** a **ochotu učit se**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od ***pracovníků s vysokoškolským vzděláním***. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **komunikační schopnosti, schopnost nést zodpovědnost** a **čtení a porozumění pracovním instrukcím**. Dále také **umění jednat s lidmi** a schopnost řešit stresové situace. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů *(v % odpovědí)*

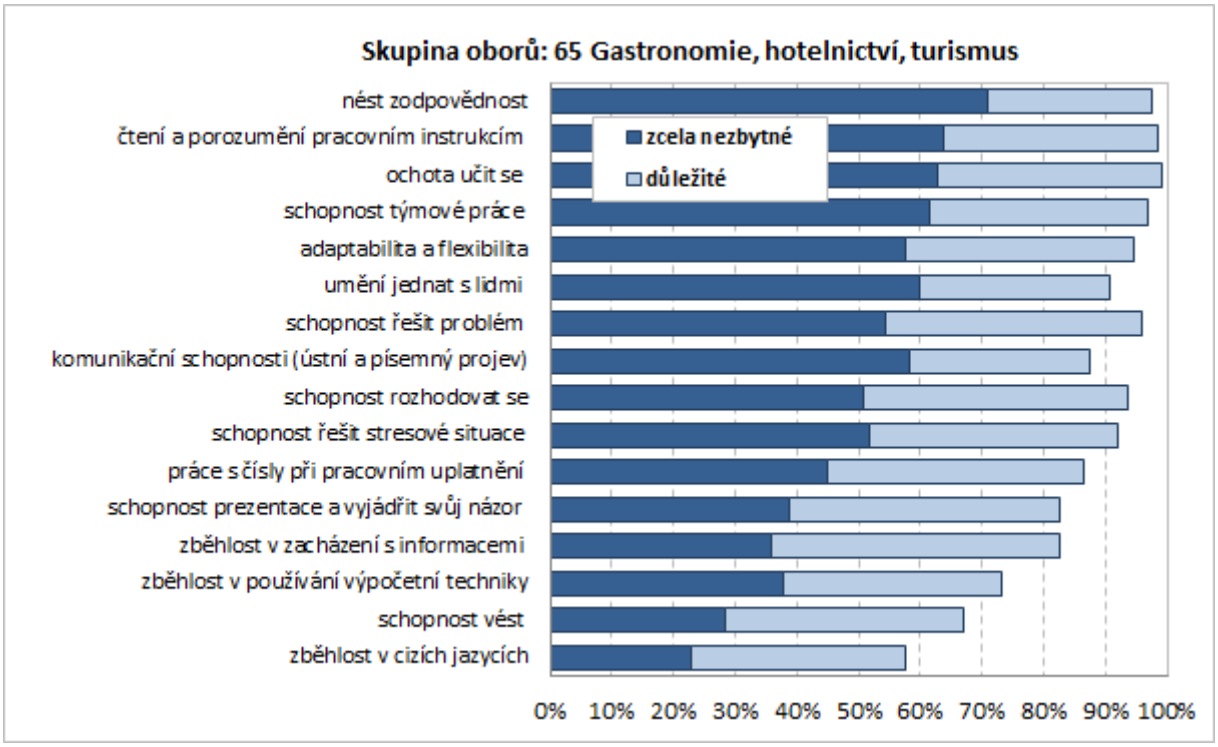

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech

národního hospodářství[5] na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, v kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí. Otázka byla definována obecně a zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se ke všem úrovním vzdělání.

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé při ***vzdělávání vyučených***, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů s vyučením spatřují největší nedostatky v oblasti klíčových dovedností. Deklarována je zejména potřeba zaměřit více pozornosti na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost, schopnosti řešit stresové situace** i **řešit problém.** Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti rozhodovat se**.

Firmy působící v oblasti služeb u ***studentů maturitních oborů*** doporučují více zaměřit pozornost na zlepšení **schopnosti řešit stresové situace.** Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost, schopnosti rozhodovat se** a **schopnosti řešit problém**.

V případě ***vysokoškoláků*** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje schopnosti **umění jednat s lidmi, nést zodpovědnost** a **schopnost řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **schopnosti prezentace a vyjádření svého názoru**.

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit *(v % odpovědí)*

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
nést zodpovědnost	**71,9%**	**61,4%**	**43,9%**	**59,1%**
schopnost řešit stresové situace	**64,9%**	**63,2%**	**43,9%**	**57,3%**
schopnost řešit problém	**63,2%**	59,6%	36,8%	**53,2%**
umění jednat s lidmi	56,1%	56,1%	**45,6%**	52,6%
schopnost rozhodovat se	57,9%	**61,4%**	35,1%	51,5%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	49,1%	56,1%	35,1%	46,8%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	47,4%	49,1%	40,4%	45,6%
schopnost týmové práce	49,1%	52,6%	31,6%	44,4%
ochota učit se	56,1%	47,4%	29,8%	44,4%
adaptabilita a flexibilita	47,4%	47,4%	35,1%	43,3%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	56,1%	47,4%	24,6%	42,7%
zběhlost v cizích jazycích	29,8%	56,1%	33,3%	39,8%
zběhlost v používání výpočetní techniky	38,6%	47,4%	28,1%	38,0%
schopnost vést	22,8%	54,4%	35,1%	37,4%
práce s čísly při pracovním uplatnění	42,1%	43,9%	24,6%	36,8%
zběhlost v zacházení s informacemi	35,1%	45,6%	26,3%	35,7%
jiné	3,5%	3,5%	0,0%	2,3%

[5] *Dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01*

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti gastronomie kladou při **přijímání absolventů** největší důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- samostatnost
- pracovní nasazení
- ochotu se dále vzdělávat

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především pracovní nasazení, charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti a samostatnost. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je důležitější předchozí praxe než vzdělání.

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců *(podíl firem s tímto požadavkem)*

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		**u pracovníků s praxí**	
zájem o práci, chuť pracovat	84,0%	pracovitost, pracovní nasazení	92,0%
samostatnost	74,0%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	86,0%
pracovitost, pracovní nasazení	74,0%	samostatnost	80,0%
ochota dále se vzdělávat	70,0%	schopnost týmové práce	80,0%
požadované vzdělání	68,0%	ochota nést odpovědnost	80,0%
komunikativnost	66,0%	zájem o práci, chuť pracovat	76,0%
flexibilita	66,0%	komunikativnost	74,0%
schopnost týmové práce	62,0%	flexibilita	72,0%
ochota nést odpovědnost	60,0%	důslednost	72,0%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	58,0%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	68,0%
důslednost	58,0%	ochota dále se vzdělávat	66,0%
znalost jazyků	48,0%	reference	60,0%
řidičské oprávnění	32,0%	požadované vzdělání	52,0%
reference	26,0%	znalost jazyků	40,0%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	12,0%	řidičské oprávnění	32,0%
jiné	0,0%	jiné	2,0%

► Proč zaměstnavatelé přijímají absolventy škol?

Většina firem působících v oblasti gastronomie se přijímání absolventů nevyhýbá, v některých případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 18 %).

Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **ochota dále se vzdělávat**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich flexibilitu, originalitu nápadů, ale i jejich jazykovou vybavenost. Část z nich se také domnívá, že absolventi mají dobré dovednosti v práci s počítačem a nižší mzdové nároky.

Méně častými důvody jsou otevřenost vůči firemní filozofii (ochota přijímat názory a postoje dané firmy) a případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

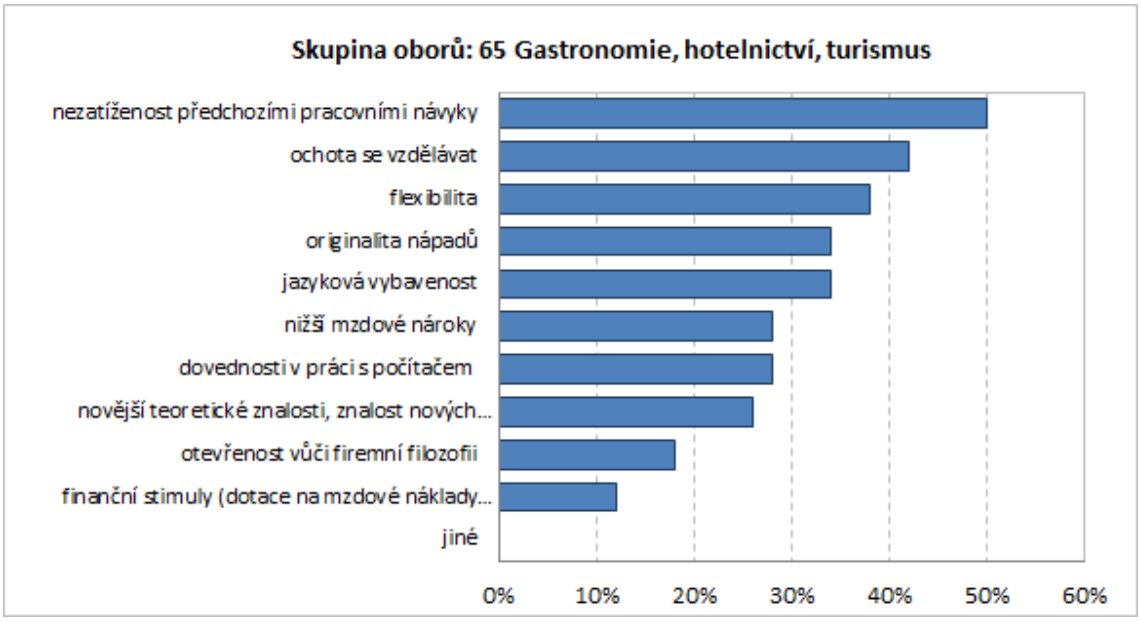

► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (16 %).

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

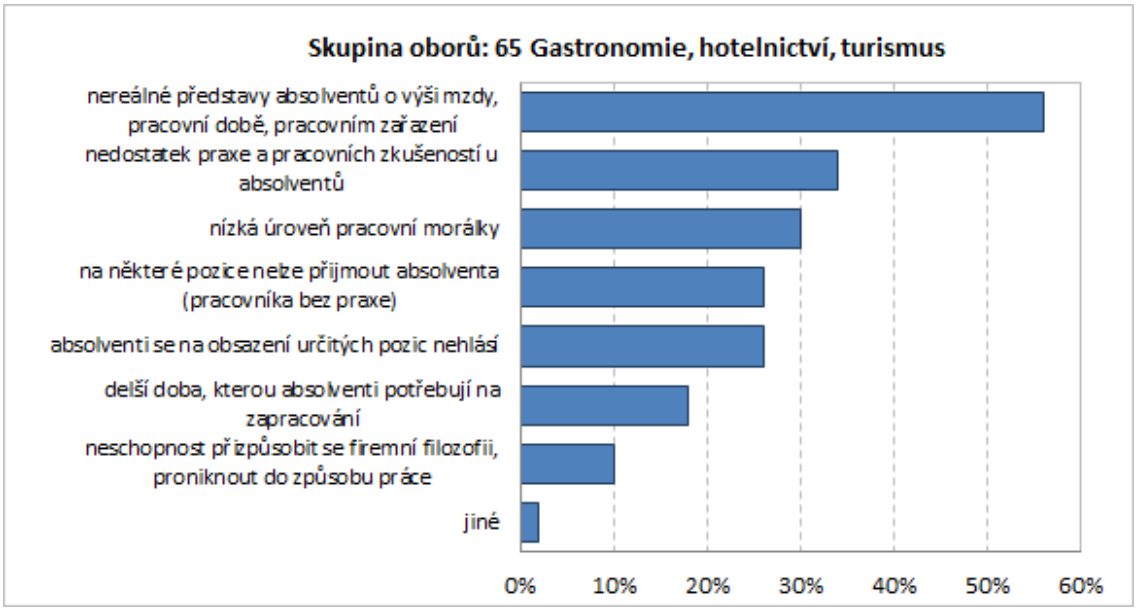

Hlavními důvody, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy, jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností** a **nízkou úroveň pracovní morálky absolventů**. Část zaměstnavatelů se domnívá, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je praxe nezbytná.

Část zaměstnavatelů jako nevýhodu označuje i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**. Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
kuchař	18
číšník	5
recepční	5
cukrář	3
marketingový specialista	2
účetní	2
pomocná pracovní síla	2
řemeslník (obecně)	2

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 56 % firem z oblasti gastronomie, z toho 96 % se vyjádřilo i konkrétně vyjmenováním profesí, či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Firmy nejvíce postrádají **kuchaře**, **číšníky, recepční** a **cukráře**. Chybí jim ale i **účetní, marketingový specialisté, pomocné pracovní síly** i **řemeslníci** (bez bližší specifikace).

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
instalatér, topenář	13
řemeslník (obecně)	12
kuchař, číšník	11
pracovník IT, výpočetní techniky	11
zedník, obkladač	9
strojní mechanik, zámečník	8
technik, technický pracovník (obecně)	6
kominík	5
obráběč kovů	4
elektromontér, elektrikář	4
truhláři	4
účetní, ekonom	4

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, ve kterých působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **instalatéry**, **řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni), **kuchaře, číšníky, pracovníky výpočetní techniky,** ale i **zedníky** nebo **strojní mechaniky**. Zaměstnavatelé předpokládají, že dobré vyhlídky na uplatnění mají i absolventi **technických oborů**.

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Některé výsledky z tohoto šetření již byly zpracovány a vydány v publikaci:

DOLEŽALOVÁ, G., VOJTĚCH, J.: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru.* Praha: NÚV, 2014 (dostupné na http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-85).

Další výsledky z tohoto dotazníkového šetření budou publikovány v roce 2014. Všechny publikace budou umístěny také na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Potřeby trhu práce, uplatnění absolventů škol na trhu práce**.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba se podívat i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž může napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracovanou obsáhlou studii zaměřenou na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ, J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce – Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR.* Praha: NÚV, 2012. 80 stran,
(dostupné na: http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-79).

Kromě této publikace byly vytvořeny také reporty za 24 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Všechny tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Odvětví **Ubytování a stravování** patří do sektoru služeb a je hodně spjato s cestovním ruchem a také koupěschopností obyvatelstva. Současná horší ekonomická situace českých rodin tedy tomuto odvětví příliš neprospívá. Ekonomický růst tohoto odvětví tak byl vlivem ekonomické recese pozastaven. Kromě toho se v posledních letech projevuje trend růstu náročnosti spotřebitelů (stále častěji vyhledávají produkty a služby, které jim budou šité na míru). Narůstá také význam internetu jako informačního a komunikačního nástroje mezi zákazníkem a poskytovatelem ubytovacích a stravovacích služeb.

Od roku 1995 do roku 2010 se zvýšil počet pracovníků v odvětví **Ubytování a stravování** o téměř 41 tisíc, tedy o 26 %. V roce 2010 v něm tak bylo v ČR zaměstnáno 198 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti plynule vzrostl oproti roku 1995 z 3,1 % na **3,8 %**. I přes tento nárůst je v porovnání s ostatními zeměmi EU podíl odvětví Ubytování a stravování na celkové zaměstnanosti v České republice **mírně podprůměrný**, neboť v průměru EU činí stejný údaj něco málo přes **4,7 %** z celkové zaměstnanosti. Mezi 3,5 a 4,0 % zaměstnaných v odvětví **Ubytování a stravování** má kromě České republiky také Estonsko, Slovinsko, Nizozemsko, Maďarsko a Francie.

V České republice jsou v tomto odvětví nejvíce zastoupeny profese Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech (ISCO 512) – přibližně 64 %, s velkým odstupem pak Vedoucí ředitelé malých podniků, organizací (ISCO 131) a Pomocníci, uklízeči a pradláci (ISCO 913), obě dosahují 7–10 % zaměstnaných v rámci odvětví.

Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných v daném odvětví v zemích EU

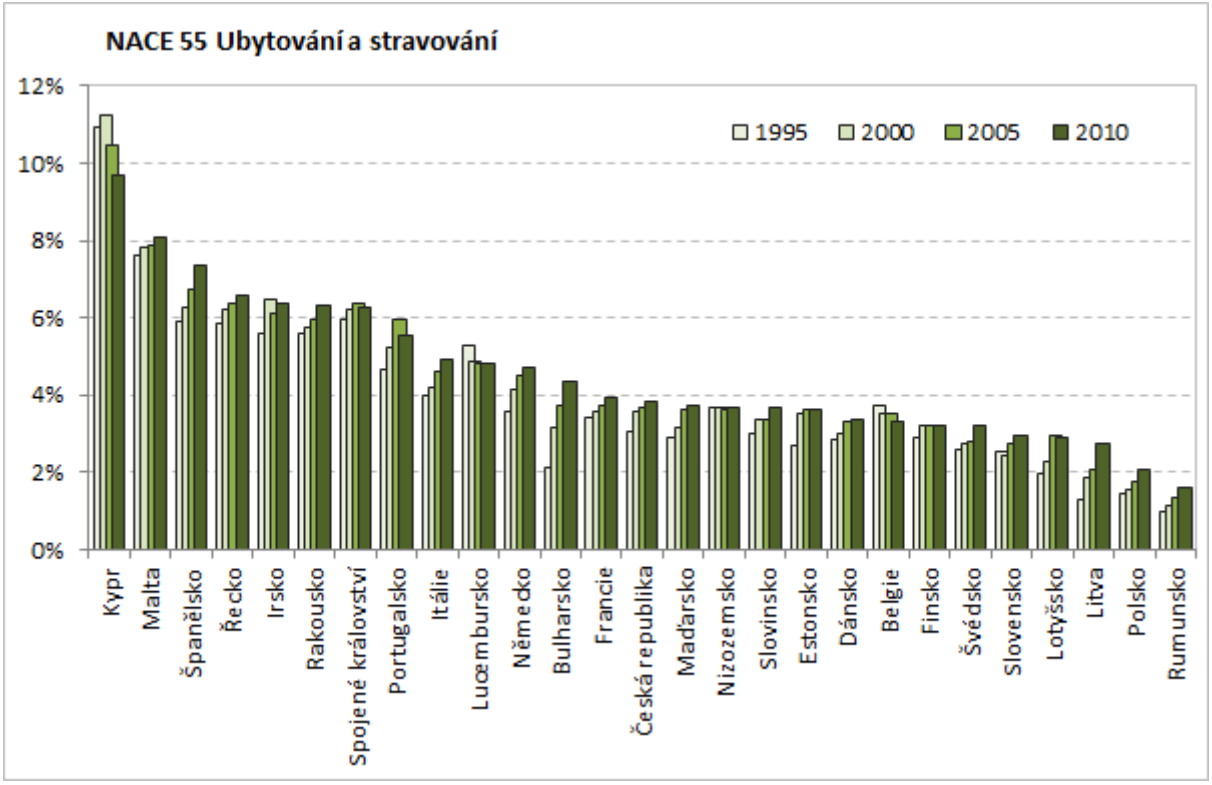

► Vývoj do roku 2020

V příštích letech lze očekávat další pozvolný nárůst počtu zaměstnaných v tomto odvětví v ČR. V roce 2020 by podle prognóz mělo být v odvětví Ubytování a stravování zaměstnáno 202 tisíc osob, což je **o 4 tisíce více** (tedy **o 2 %**) než v roce 2010. Vyšší nárůst zaměstnanosti se však týká jen některých profesí, jde např. o informační a poradenské pracovníky či vedoucí pracovníky výrobních či provozních podniků a organizací. Naopak **pokles počtu pracovních míst** se očekává především **u provozních pracovníků ve stravování** a v příbuzných oborech a u pomocného personálu.

Neznamená to však, že během příštích let bude zapotřebí obsadit pouze tyto čtyři tisíce nových pracovních míst. V odvětví totiž do roku 2020 v důsledku odchodu do důchodu opustí své pracovní místo zhruba 27 tisíc osob. Z nich zhruba polovina bude mít střední vzdělání s výučním listem a čtvrtina odborné vzdělání s maturitou, zbývající část pak rovnoměrně představují zaměstnanci se základním vzděláním a s vysokoškolským vzděláním. Do roku 2020 má být tedy v ČR v odvětví Ubytování a stravování nově **obsazeno až zhruba 31 tisíc pracovních míst**. Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší, ať už vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu, vyšší zaměstnanosti důchodců, či zániku míst v důsledku inovací.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

Přibližně 64 % pracovníků v odvětví Ubytování a stravování tvoří profesní skupina **Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech**, kterou tvoří převážně kuchaři, číšníci a servírky, barmani, provozní pracovníci a hospodářští správci v různých stravovacích a ubytovacích zařízeních. Pro tuto skupinu povolání je připravována většina absolventů skupiny oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus na úrovni středních škol.

V roce 2010 bylo v ČR zaměstnáno téměř 160 tisíc osob v profesní skupině **Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech**, což je o 7 tisíc (o 5 %) více než v roce 2000. Podíl této profesní skupiny na celkové zaměstnanosti v ČR se za uvedené období nezměnil, dosahuje **3,1 %**, ovšem v roce 2005 to bylo dokonce 3,4 %. V posledních letech je totiž toto odvětví poznamenáno hospodářskou recesí. V celé EU 27 tvořily v roce 2010 osoby s touto profesní skupinou 3,2 % ze všech zaměstnaných. V zemích Evropské unie se podíl zaměstnaných v této profesní skupině pohybuje od 1,5 % v Polsku po 5 % ve Španělsku a Portugalsku.

Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech jsou hodně koncentrováni pouze v odvětví Ubytování a stravování (v tomto odvětví jich pracuje téměř 80 %). Zbývající část těchto pracovníků je zaměstnána ve školství, ve zdravotnictví či v ostatních službách.

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v daném profesním seskupení v zemích EU

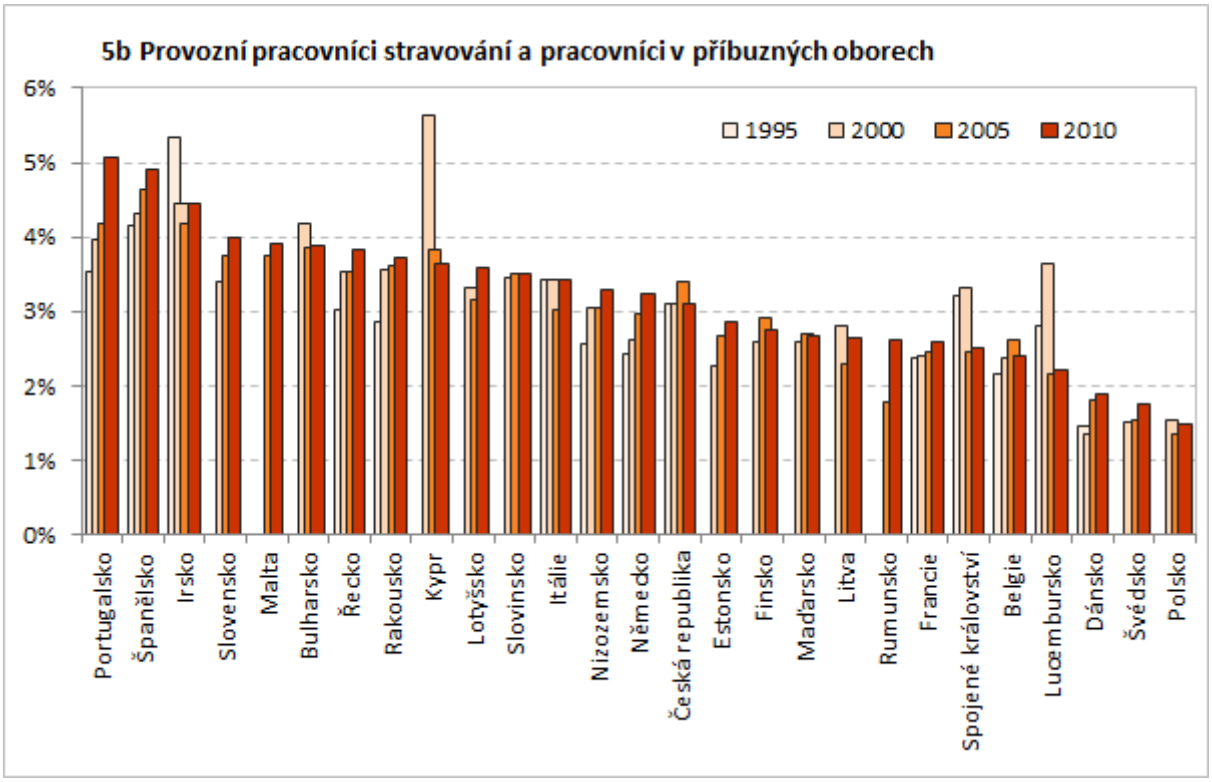

► Vývoj do roku 2020

Lze očekávat, že změny ve struktuře odvětví, které nastanou v ekonomice ČR do roku 2020 společně s vnitřní změnou profesních struktur uvnitř jednotlivých odvětví, způsobí zastavení růstu a naopak mírný pokles počtu zaměstnaných osob s touto profesní skupinou. V roce 2020 bude dle prognózy v ČR zaměstnáno přibližně 155 tisíc lidí jako Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech, tedy téměř **o 5 tisíc méně** než v roce 2010. Neznamená to však, že během příštích let nevznikne potřeba obsadit žádná pracovní místa. Do roku 2020 totiž v důsledku **odchodu do důchodu opustí své pracovní místo zhruba 30 tisíc osob** zaměstnaných v této profesní skupině, a to hlavně se středním vzděláním s výučním listem či maturitou. Skutečný počet uvolněných míst však bude v reálu nižší, ať už vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu, vyšší zaměstnanosti důchodců, či zrušení pracovních míst vlivem technologickému pokroku.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která Vás zajímá (http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03).

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

9. Závěr

Odvětví **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je typické **sezonní zaměstnaností, pracemi na částečný úvazek a prací na směny**. Toto odvětví se začalo výrazně rozvíjet v devadesátých letech minulého století po otevření hranic. Přílivová vlna zahraničních návštěvníků zvýšila poptávku po ubytovacích a stravovacích službách. Rostla i poptávka po službách cestovního ruchu. V poslední době vlivem ekonomické krize naopak poptávka po těchto službách spíše klesala. I přesto se však nadále rozvíjí.

V návaznosti na změny v životním stylu a návycích spotřebitelů dochází k vyšší individualizaci služeb a přizpůsobování nabídkových balíčků. Narůstá také význam internetu jako informačního a komunikačního nástroje mezi zákazníkem a poskytovatelem služeb. Zvyšuje se i význam propagace, reklamy a komunikace, což se adekvátně projevuje v poptávce po kvalifikovaných pracovnících těchto oborů a ve zvyšování nároků na absolventy gastronomických oborů s maturitou.

Obory skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus tvoří po gymnáziích a ekonomických oborech **třetí nejpočetnější skupinu** mezi absolventy středních škol. Posledních 5 let jejich podíl mezi absolventy středních škol (bez nástaveb) **kolísá okolo 9,6 %. Vzhledem k demografickému poklesu počtu žáků však počet absolventů gastronomických oborů dlouhodobě klesá.** V roce 2013 jich úspěšně zakončilo studium 8,8 tisíce.

Největší podíl absolventů gastronomických oborů ukončuje studium vzděláním s výučním listem (57 % v roce 2013). **Výrazným trendem posledních let je však posilování podílu absolventů gastronomických oborů s maturitou**. Klesá tedy počet i podíl absolventů gastronomických oborů s výučním listem, ovšem naopak se mírně zvyšuje počet i podíl absolventů gastronomických oborů s maturitou (kategorie L0 i M). Přesto **mezi vyučenými každý pátý absolvuje gastronomický obor**.

V dalších letech lze očekávat pokračování trendu snižování počtu absolventů gastronomických oborů vzdělání, což potvrzují údaje o počtech nově přijatých žáků do oborů středních škol (bez nástaveb) v posledních 3–4 letech. Pokles však bude způsoben nejen demografickými trendy, ale též **poklesem zájmu o gastronomické obory mezi žáky ukončujícími základní školu**. Mezi roky 2010 a 2013 došlo k poklesu počtu nově přijatých žáků do gastronomických oborů středních škol (bez nástaveb) o 19 %. I tak je **do oborů skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus přijímáno 10 % žáků po základní škole**.

Nadále pokračuje také trend **snižování počtu a podílu nově přijatých žáků do gastronomických oborů s výučním listem**. Nově se snižuje také zastoupení nově přijatých žáků do gastronomických oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L0). **Zájem žáků základních škol o gastronomické obory se tedy v posledních letech mírně snižuje, a to hlavně na úrovni vyučení**.

Podíl nově přijímaných žáků do gastronomických oborů se ve všech krajích pohybuje mezi 9,0 až 11,5 %. Výjimku tvoří **Karlovarský kraj**, v kterém je **do gastronomických oborů přijímáno přes 18 % žáků ze základních škol**.

Někteří absolventi maturitních gastronomických oborů vzdělání nepřecházejí na trh práce okamžitě, ale **pokračují ve studiu** na vyšších odborných nebo **častěji na vysokých školách.** Z absolventů gastronomických maturitních oborů **kategorie M** jich je **přijato do terciárního vzdělávání 51 %**, z absolventů **kategorie L0** pak **25 %** a **34 %** absolventů z **gastronomických nástavbových oborů vzdělání**. Většina z nich pokračuje ve vysokoškolském studiu gastronomicko-turistických či ekonomických programů. Obecně lze říci, že maturanti ze skupiny oborů **Gastronomie, hotelnictví a turismus** se do terciárního vzdělávání hlásí méně než absolventi jiného zaměření.

A jak je to s **nezaměstnaností absolventů gastronomických oborů**? Hodnoty kopírují trendy nezaměstnanosti absolventů škol celkově. Po roce 2008 se nezaměstnanost absolventů zemědělských oborů postupně zvyšovala vlivem ekonomické recese. Po mírném zlepšení v letech 2011 a 2012 se pak **v roce 2013** zvýšila na nová **maxima**. **V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. Přesto v dubnu 2014 dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů vyšších hodnot než v roce 2012.** To je **obecný trend napříč všemi skupinami oborů vzdělání**.

V porovnání s jinými skupinami oborů lze konstatovat, že **nezaměstnanost absolventů gastronomických oborů vzdělání je dlouhodobě napříč všemi kategoriemi vzdělání spíše mírně nadprůměrná**.

Absolventi gastronomických oborů s výučním listem (tedy hlavně kuchaři a číšníci) **mají** podle dotazníkového šetření **na konci školy zájem pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru vzdělání v 85 % případů**. Přesto je to nepatrně méně než u absolventů s výučním listem celkově. Reálná situace po přechodu absolventů na trh práce však vypadá jinak. **Po třech letech od ukončení školy uvádělo při dotazování 50 % vyučených absolventů v gastronomických oborech, že pracují ve vystudovaném či příbuzném oboru**. **Polovina absolventů gastronomických oborů s výučním listem tedy pracuje mimo vystudovaný obor.**

Z analýz **porovnání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním**, které vycházejí z dat Výběrového šetření pracovních sil, vyplývá, že využití vzdělání u absolventů gastronomických oborů s výučním listem je trochu příznivější, než ukázaly výpovědi absolventů. Mezi zaměstnanými **absolventy gastronomických oborů s výučním listem** ve věku 20–24 let jich **52 % pracuje v oborech, které se zcela nebo alespoň částečně shodují s vystudovaným oborem**, naopak **38 % jich pracuje zcela mimo obor**. Toto rozložení odpovídá průměrnému hodnocení uplatnitelnosti absolventů na základě shody mezi vystudovaným oborem a vykonávaným zaměstnáním, které vykazují vyučení ve věku 20-24 let obecně, bez rozlišení oboru studia.

V případě **absolventů gastronomických oborů s maturitou** jich pracuje **zcela nebo částečně ve shodě s vystudovaným oborem 64 %** (o 10 % více, než je průměr absolventů s maturitou), naopak 33 % z nich pracuje v hrubé neshodě s vystudovaným oborem. **Uplatnění absolventů gastronomických oborů s maturitou** lze tedy **z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání hodnotit spíše příznivě**.

Důvodů pro práci v jiném oboru může být hned několik. Absolventi gastronomických oborů s výučním listem, kteří pracují mimo obor, nejčastěji jmenovali jako důvod **nízký plat v oboru** a **nevyhovující pracovní podmínky**. Další v pořadí byly pak příčiny: **práci v oboru nesehnali, ztratili zájem o práci v oboru** či neperspektivnost oboru. **V porovnání s jinými absolventy s výučním listem absolventi gastronomických oborů nejčastěji jmenovali právě nízký plat a nevyhovující pracovní podmínky** (hlavně nevyhovující pracovní dobu).

Zaměstnavatelé v odvětví gastronomie se většinou nebrání přijímání absolventů, někdy je dokonce i preferují (přibližně 18 % zaměstnavatelů), neboť jsou **nezatíženi pracovními návyky**, jsou **ochotni se vzdělávat** a jsou **flexibilní**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádějí, že **absolventi mají nereálné představy** o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době, že **mají nedostatek praxe a mají nízkou úroveň pracovní morálky**.

Zaměstnavatelé v gastronomii a turismu upřednostňují u absolventů mírně **častěji profesní dovednosti** před klíčovými, v případě odborného zaměření však preferují **široce zaměřené profesní dovednosti**. Z klíčových kompetencí absolventů vidí zaměstnavatelé v gastronomii jako nejdůležitější **nést zodpovědnost**, **porozumět pracovním instrukcím**, ochotu dál se učit a schopnost pracovat v týmu.

Absolventi gastronomických oborů s výučním listem i s maturitou často uváděli, že v prvním zaměstnání využili **schopnost pracovat v týmu**, **komunikační dovednosti a schopnost řešit problém**. Využití všeobecných znalostí pak absolventi gastronomických oborů s výučním listem označili nepatrně častěji než využití odborných praktických i odborných teoretických znalostí. **Absolventi gastronomických oborů také častěji než absolventi jiných oborů uváděli využití cizího jazyka**.

Odvětví gastronomie, hotelnictví a turismu prezentuje hlavně část terciárního sektoru označená jako **Ubytování a stravování**. V tomto odvětví došlo v minulosti k nárůstu počtu zaměstnaných, až jejich podíl **překročil 3,8 %** ze všech zaměstnaných, což je méně, než činí průměr EU (4,7 %). Podle prognóz by se do roku 2020 měl počet zaměstnaných v tomto odvětví nepatrně zvýšit, nárůst se ale očekává jen u některých skupin profesí.

Přibližně 64 % zaměstnaných v tomto odvětví tvoří profesní skupina **Provozní pracovníci ve stravování a pracovníci v příbuzných oborech**, což představují profese, pro které jsou připravováni právě absolventi gastronomických oborů středních škol. V posledních 10 letech v této profesní skupině přibylo přibližně o 5 % pracovníků na 160 tisíc, podle prognóz vývoje zaměstnanosti do roku 2020 se však **očekává spíše mírné snížení celkového počtu provozních pracovníků ve stravování a v příbuzných oborech**. V důsledku odchodu do důchodu však opustí své pracovní místo zhruba 30 tisíc zaměstnaných v těchto profesích.

Potřebu zaměstnavatelů v odvětví ubytování a stravování je možné pokrýt absolventy skupiny oborů Gastronomie, hotelnictví a turismus, a to i přes snížení jejich počtu v následujících letech. Větší problém však představuje skutečnost, že absolventi gastronomických oborů v oboru nepracují a hledají uplatnění jinde, neboť mají odlišné představy o platu nebo pracovních podmínkách. Ve stravovacích a ubytovacích službách pak pracují nekvalifikovaní zaměstnanci nebo cizinci. Vyhlídky na uplatnění na trhu práce jsou pro absolventy gastronomických oborů vzhledem k ekonomickému vývoji spíše průměrné.